

De initiële effecten van de COVID-19 pandemie op de Belgische arbeidsmarkt – opkomende ongelijkheden

Dries Lens, Ive Marx en Ninke Mussche

December 2020

De initiële gevolgen van de COVID-19 pandemie op de Belgische arbeidsmarkt – opkomende ongelijkheden

Dries Lens, Ive Marx en Ninke Mussche

Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck, Universiteit Antwerpen

1 Inleiding

Deze COVIVAT nota vraagt: wat was de initiële impact van de COVID-19 pandemie op de arbeidsmarkt in België? Daar is uiteraard al heel wat over geweten. We weten bijvoorbeeld dat bepaalde sectoren veel harder werden getroffen dan andere (Decoster et al. 2020, Horemans et al. 2020). Deze nota duikt onder de oppervlakte en bekijkt de COVID-19 impact vanuit het perspectief van de getroffen mensen, of ze nu aan het werk waren, werkzoekend dan wel niet beroepsactief. We vergelijken hoe het deze mensen verging in de maanden vlak voor de COVID-19 crisis en de eerste maanden van die crisis. Wie heeft werk verloren? Wie is gestopt met werk zoeken? Wie is minder gaan werken of tijdelijk afwezig op het werk? We stellen daarbij ook de vraag: kunnen we dit nu verklaren door de sectoren en beroepen waarin mensen werkten vlak voor de crisis dan wel door andere factoren?

Waarom is dit belangrijk? Een grote bekommernis is dat de COVID-19 crisis de bestaande sociaaleconomische ongelijkheden vergroot of sterk zal vergroten in de toekomst. De recente financieel-economische crisissen van 2008-2009 en 2012-2013 hebben inderdaad onevenredig veel schade toegebracht aan de arbeidsmarktpositie van kwetsbare groepen (De Smet et al., 2020). In vergelijking met eerdere recessies zijn de effecten van de COVID-19 pandemie op de Belgische economie zowel snel als substantieel. De regering sloot vanaf midden maart grote delen van de economie, de economische output stakte en honderdduizenden werknemers konden tijdelijk niet meer werken. COVID-19 brengt veruit de meest significante wereldwijde economische contractie sinds WOII, met onder meer een enorme daling in het BBP, het ondernemers- en consumentenvertrouwen en de omzet van bedrijven, en aanzienlijk inkomensverlies in huishoudens (vooral deze met een laag inkomen) (ERMG, 2020).

Desondanks zien we in de werkzaamheidsgraad en de werkloosheidsgraad – in normale tijden cruciale indicatoren voor de staat van de arbeidsmarkt – een opvallende stabiliteit. Het lijkt dus alsof de impact van COVID-19 op de arbeidsmarkt in het tweede kwartaal van 2020 zeer beperkt blijft, terwijl het toch een economische schok zonder voorgaande betreft. De situatie op de arbeidsmarkt in alle EU- en OESO-landen wordt natuurlijk sterk beïnvloed door de maatregelen die nationale overheden hebben genomen. Zo werden massaal maatregelen genomen om ontslagen te vermijden en job verlies te voorkomen via systemen als tijdelijke werkloosheid en arbeidsduurvermindering. Veel werknemers blijven op die manier formeel

gebonden aan hun werkgevers, terwijl ze tijdelijk niet meer werken. Werkzoekenden kunnen door COVID-19 mogelijk ook minder of niet meer actief op zoek gaan naar werk, waardoor ze niet langer als werkloos worden beschouwd. Deze evoluties hebben ervoor gezorgd dat de klassieke indicatoren van werkzaamheid en werkloosheid – zeker in deze crisis – er niet in slagen om de ontwikkelingen die zich voordoen op de arbeidsmarkt te capteren. De stabiliteit die deze indicatoren (voorlopig) tonen mag dus allerm minst worden opgevat als een teken dat de COVID-19 pandemie geen negatieve gevolgen op de arbeidsmarkt resorteert.

In deze nota kijken we daarom naar de effecten van de COVID-19 crisis op arbeidsmarkt-uitkomsten in meer detail en gaan we ‘onder de oppervlakte’. Hiervoor doen we beroep op de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK, Labour Force Survey in het Engels), uitgevoerd door Statbel¹. De EAK is een representatieve enquête bij Belgische huishoudens die het aantal werkenden, werklozen en inactieven meet volgens internationaal vergelijkbare definities, samen met een uitgebreide set aan kenmerken van deze groepen. De EAK is een continue enquête (de steekproef is gelijk verdeeld over de 52 weken van het jaar), en de respondenten beantwoorden vragen die hoofdzakelijk betrekking hebben op hun activiteit in de loop van een gegeven referentieweek. In deze nota rapporteren we resultaten op kwartaalbasis, die daarom beschouwd kunnen worden als de gemiddelde resultaten voor het gegeven kwartaal. Op dit moment zijn data tot en met het tweede kwartaal van 2020 beschikbaar. Het is uiteraard zo dat de matching met de COVID-19 crisis niet perfect is. Het eerste kwartaal bestaat de maanden januari, februari en maart. Het tweede kwartaal de maanden april, mei en juni. De eerste maatregelen, zoals de sluiting van niet essentiële winkels, gingen in tijdens het weekend van 14-15 maart. Thuiswerken werd verplicht vanaf 18 maart. Op 20 maart werden de grenzen gesloten.

We dragen op drie fronten bij aan wat al geweten is over de effecten van de COVID-19 crisis op de Belgische arbeidsmarkt. Ten eerste werkt de EAK sinds 2017 met een roterend panel² dat ons in staat stelt om transitie te analyseren op de arbeidsmarkt. Hoeveel werkenden stromen uit naar werkloosheid of economische inactiviteit in het tweede kwartaal van 2020 en hoe verschilt dit ten opzichte van vorige jaren? Hoeveel werkenden blijven aan de slag maar zijn wel tijdelijk afwezig op hun werk, of werken minder uren dan gewoonlijk? Hoeveel werklozen maken de transitie naar inactiviteit (mogelijk omdat ze niet langer actief zoeken

¹ We willen graag uitdrukkelijk Statbel bedanken voor de snelle en efficiënte aanlevering van de EAK-data. De conclusies in deze nota zijn die van de onderzoekers, niet van Statbel. We danken Anja Termote en Ellen Quintelier alsook onze COVIVAT collega's voor nuttige commentaren. COVIVAT wordt mede gefinancierd door de FOD Sociale Zekerheid.

² Tot en met 2016 werd elke respondent slechts één keer bevraagd. Vanaf 2017 wordt elke respondent die geselecteerd wordt om deel te nemen aan de EAK viermaal bevraagd over een periode van anderhalf jaar. Hij/zij wordt twee opeenvolgende kwartalen bevraagd, dan twee kwartalen niet bevraagd en dan opnieuw twee opeenvolgende kwartalen wel. De dataverzameling van EAK in de eerste golf gebeurt normaal gezien face-to-face via een enquêteur, de daaropvolgende kortere bevragingen via telefoon of internet. Door COVID-19 is Statbel moeten overschakelen naar bevragingen via telefoon. Bijgevolg is de responsgraad in de eerste wave gedaald met 10 procentpunten (van 74% naar 64%). De tweede golf is altijd via telefoon of internet, dus daar stelde zich geen probleem, en bleef de responsgraad gelijk.

naar werk)? Deze vragen peilen meer in de diepte naar bewegingen op de arbeidsmarkt ten gevolge van de COVID-19 crisis. Ten tweede differentiëren we de resultaten naar socio-demografische groepen om te kijken naar de heterogeniteit van de COVID-19 impact. Hoe verschillen arbeidsmarkttransities naar geslacht, leeftijd, scholing, migratie-achtergrond en het hebben van een arbeidshandicap? Worden de groepen met kwetsbare posities op de Belgische arbeidsmarkt disproportioneel geraakt door de COVID-19 crisis in termen van permanent baanverlies, tijdelijke afwezigheid op het werk en arbeidsduurvermindering? Tot slot gaan we na in welke mate verschillen in het effect van COVID-19 op arbeidsmarkt-uitkomsten tussen socio-demografische groepen verklaard kunnen worden door de concentratie van demografische groepen in bepaalde sectoren, beroepen en andere segmenten van de arbeidsmarkt pre-COVID-19.

De resultaten in deze nota focussen uitsluitend op de bevolking op arbeidsleeftijd (18-64 jaar), exclusief studenten.³ We sluiten met onze operationalisering van de verschillende indicatoren zo dicht mogelijk aan bij internationaal gehanteerde definities. Personen worden als werkend beschouwd als ze gedurende de week waarover ze werden bevraagd minstens één uur betaald hebben gewerkt. Het kan hierbij gaan over loontrekkenden, zelfstandigen, meewerkende familieleden, zwartwerk, enzovoort. Let op: mensen die in de referentieweek tijdelijk niet op het werk waren worden bij de werkenden geteld als ze nog steeds een formele band met hun job hebben. Dat gaat ook op voor de tijdelijk werklozen. Werklozen zijn alle personen die tijdens de referentieweek geen werk hadden, beschikbaar waren voor werk en actief werk zochten. Deze definitie staat dus los van een eventuele inschrijving bij de diensten voor arbeidsbemiddeling, evenals van het ontvangen van een uitkering van de RVA, en is dus niet vergelijkbaar met de 'administratieve werkloosheid'. De inactieve bevolking omvat alle personen die tijdens de referentieweek geen job hadden en evenmin werkloos waren. Voor meer details wat de gebruikte begrippen en definities betreft, verwijzen we naar de methodologische bijlage aan het einde van deze nota.

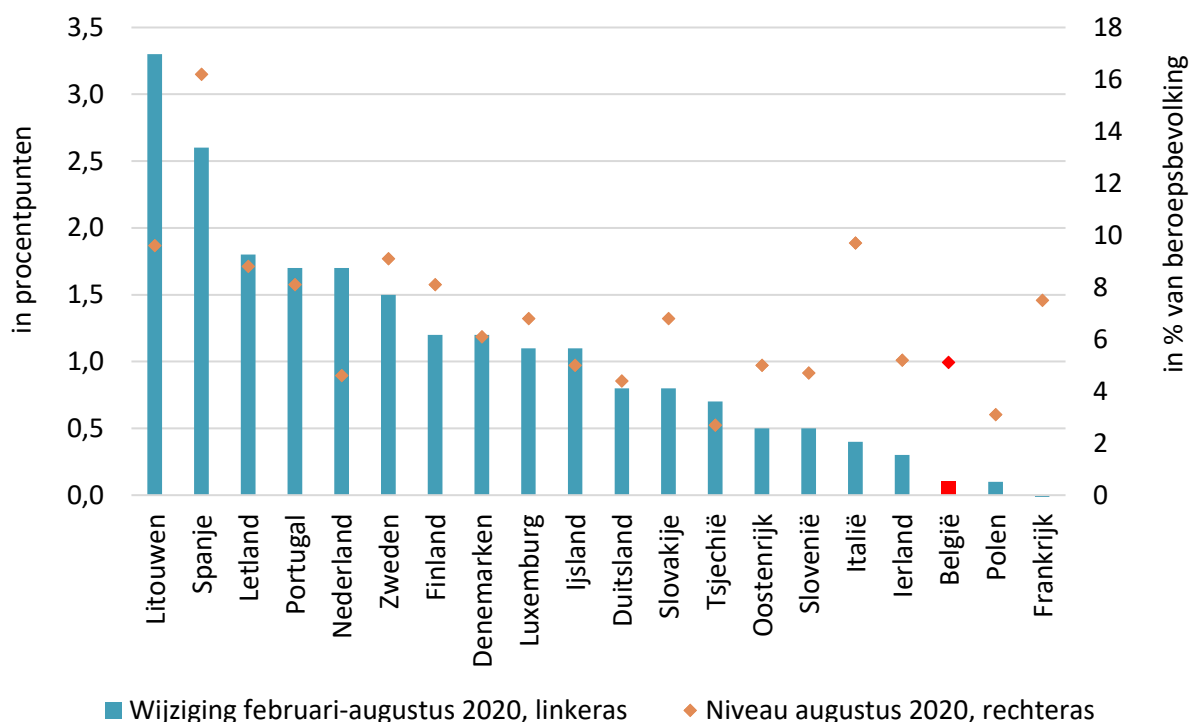
2 Werkloosheid en tewerkstelling blijven erg stabiel

We beginnen met het grote plaatje. Labour Force Survey data tonen dat de werkloosheidsgraad in de Europese Unie (EU27) in augustus van 2020 7,4% bedroeg, en 0,9 procentpunten gestegen is ten opzichte van februari 2020. In de verschillende lidstaten zijn er aanzienlijke verschillen wat betreft de toename van de werkloosheidsgraad. Figuur 1 toont dat de stijging sinds februari het sterkst is gebleken in de Baltische staten (Litouwen en Letland) en in sommige zuidelijke (Spanje en Portugal) en noordelijke landen (Nederland en Zweden). In Polen, België en Frankrijk daarentegen bleef het werkloosheidspercentage erg stabiel.

³ Studenten zijn personen tussen 18-24 jaar die rapporteerden dat ze tijdens de referentiemaand (de referentieweek en de 3 voorgaande weken) student of leerling waren in het regulier onderwijs (met inbegrip van leercontract en sociale promotie).

Figuur 1. De werkloosheidsgraad stijgt nauwelijks in België

Geharmoniseerde werkloosheidsgraad selectie EU-28 landen, 15-64 jaar, seizoensgezuiverd

Noot: We moeten voorzichtig zijn met het interpreteren van de geharmoniseerde werkloosheidscijfers van Eurostat, aangezien deze vaak onderhevig zijn aan (soms grote) herzieningen.⁴

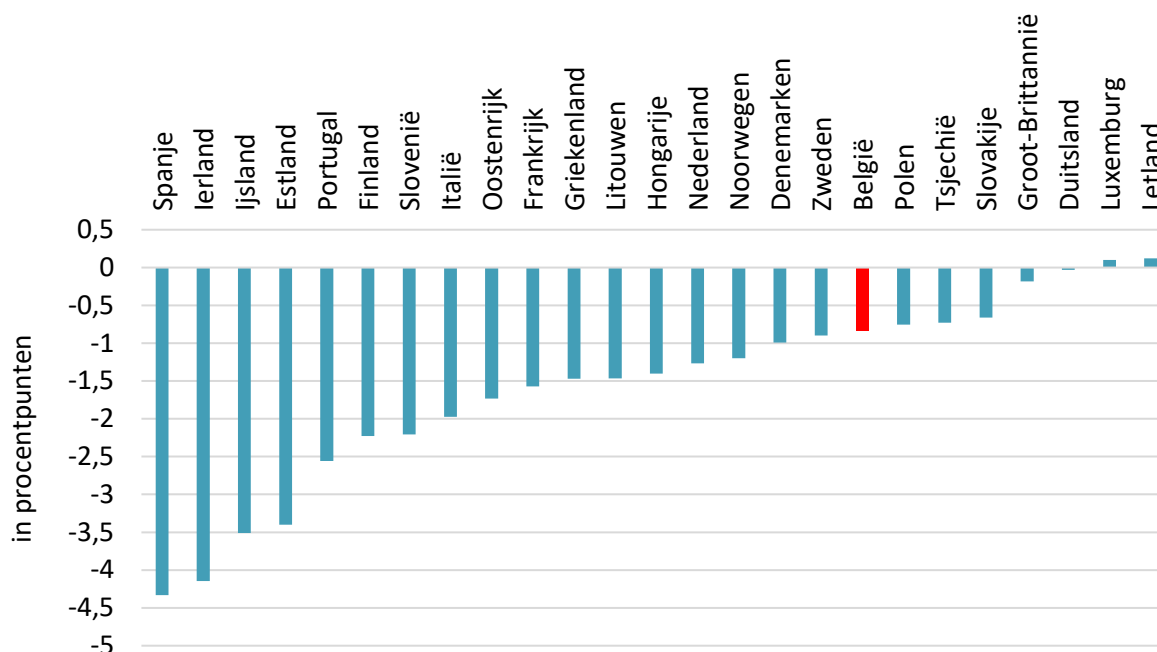
Bron: OESO (2020), Werkloosheidsgraad (indicator). Doi: 10.1787/52570002-en.

Ook wat betreft de evolutie van de werkzaamheidsgraad, stellen we vast dat België initieel een opvallende stabiliteit vertoonde. Figuur 2 toont de wijziging in de werkzaamheidsgraad tussen het eerste en tweede kwartaal van 2020. In Spanje en Ierland zien we de grootste daling, met ongeveer 4 procentpunten. In vergelijking daalde de Belgische werkzaamheidsgraad slechts heel licht, met 0,8 procentpunten.

⁴ De maandelijkse werkloosheidscijfers die Eurostat voor België publiceert zijn gebaseerd op een prognosemodel waarbij de EAK-data van het tweede kwartaal als basis gebruikt worden en waarbij daarnaast ook rekening gehouden wordt met de evolutie van de administratieve werkloosheid. Wanneer nieuwe EAK-kwartaalgegevens beschikbaar komen kunnen de Eurostat cijfers dus sterk herzien worden. Dit geldt ook voor een aantal andere EU-landen.

Figuur 2. De werkzaamheidsgraad daalt licht in vergelijking met andere EU-landen

Geharmoniseerde werkzaamheidsgraad in selectie EU-28 landen, wijziging 1ste kwartaal-2de kwartaal 2020, 15-64 jaar, seizoensgezuiverd

Bron: OESO (2020), Werkzaamheidsgraad (indicator). Doi: 10.1787/1de68a9b-en.

Samengevat lijkt het korte termijn effect van de COVID-19 crisis op werkloosheid en tewerkstelling in België in het tweede kwartaal van 2020 dus lager uit te vallen dan in veel andere landen. Er zijn echter belangrijke methodologische redenen voor de opvallende stabiliteit die deze hoofdindicatoren in de meeste EU-landen vertonen. De werkloosheidsstatistiek weerspiegelt het feit dat de *lockdown* een significante invloed had op het zoekgedrag van mensen zonder werk. Om als ‘werkloos’ te worden beschouwd, moet een werkloze persoon volgens de Eurostat-definitie actief op zoek gaan naar een job én beschikbaar zijn om te werken. Echter, de beperkingen die door nationale regeringen werden opgelegd en de angst voor COVID-19 besmetting hebben het zoekgedrag en/of de beschikbaarheid van mensen waarschijnlijk ernstig belemmerd. Als gevolg werden sommige werklozen als ‘inactief’ beschouwd, wat een neerwaartse druk uitoefende op de werkloosheidsgraad. De stabiele en voor sommige landen zelfs dalende werkloosheidsgraad weerspiegelt dus niet noodzakelijk een verbetering van de situatie op de arbeidsmarkt, maar eerder een verschuiving van werkloosheid naar inactiviteit omdat werklozen tijdens de pandemie stopten met actief te zoeken naar werk.⁵

⁵ Een recente Eurostat-publicatie toont een sterke toename van de arbeidsreserve (met name werklozen die beschikbaar zijn om te werken maar niet actief op zoek zijn naar werk) in de EU terwijl de werkloosheidsgraad relatief stabiel blijft. Zie <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11410470/3-08102020-AP-EN.pdf/074d0df8-8784-68aa-ac02-21584b702826>

Tewerkstellingsstatistieken kunnen eveneens misleidend zijn, omdat personen die tijdelijk afwezig zijn op het werk in EU-landen als ‘werkend’ geclassificeerd worden indien ze aangeven dat (i) de terugroepdatum binnen drie maanden na hun ‘ontslag’ valt (of als de terugkeer naar werk in dezelfde economische eenheid is gegarandeerd), of dat (ii) werknemers een (deel van hun) loon ontvangen van hun werkgever, inclusief ondersteuning uit andere bronnen, waaronder overheidsschema's. Dat heeft tot gevolg dat personen die tijdelijk afwezig zijn op hun werk, omdat ze bijvoorbeeld in de tijdelijke werkloosheid regeling zitten, wel als werkenden worden beschouwd in de Labour Force Survey (en in de EAK).

In normale tijden hebben deze methodologische keuzes slechts een beperkte invloed op de hoofdindicatoren en hun vergelijkbaarheid overheen de tijd en tussen verschillende landen. Maar het staat buiten kijf dat dit vanwege de COVID-19 crisis niet langer het geval is.

De reden waarom deze methodologische keuzes net in deze crisis zo belangrijk zijn, volgt natuurlijk uit de snelle inwerkingtreding van beschermende maatregelen voor werknemers en zelfstandigen in EU-landen. Overheden maken massaal gebruik van regelingen voor het behoud van werk, waardoor bedrijven hun werkuren kunnen verminderen of zelfs helemaal kunnen stopzetten, terwijl hun werknemers aan de slag blijven. In de OESO vielen ongeveer 60 miljoen werknemers onder deze *job retention schemes* (OESO, 2020). Dergelijke regelingen maken het mogelijk jobs te behouden bij bedrijven met een tijdelijke daling van de bedrijfsactiviteit, terwijl ze inkomensondersteuning bieden aan werknemers wier uren worden ingekort als gevolg van een verkorte werkweek of tijdelijke ontslagen. Het gebruik van deze instrumenten speelt een grote rol bij het verklaren waarom we in de meeste EU-landen geen grotere toename (afname) zien in de werkloosheidscijfers (werkzaamheidscijfers).

De COVID-19 crisis dwong tijdens de eerste *lockdown* in de periode maart-mei heel wat organisaties tot gehele of gedeeltelijke tijdelijke sluiting. In de maanden maart en april stonden volgens de meest recente cijfers van de RVA respectievelijk 930.000 en 1.146.000 werknemers op tijdelijke werkloosheid. Het betreft voor de maand april meer dan een kwart van alle loontrekkenden (Vandekerkhove et al., 2020). Het gebruik van tijdelijke werkloosheid is tijdens de zomermaanden wel opmerkelijk gedaald.⁶ In augustus 2020 waren nog ongeveer 303.000 werknemers minstens 1 dag tijdelijk werkloos. Het aantal dagen tijdelijke werkloosheid is ook sterk gedaald na april 2020, maar de recente evolutie van het virus zal hier wellicht opnieuw een impact op hebben. Ook zelfstandigen maakten massaal gebruik van het federale overbruggingsrecht en van Vlaamse compensatie en hinderpremies.

Bovenstaande maakt duidelijk dat we ‘onder de oppervlakte’ moeten gaan als we de effecten van de crisis op de arbeidsmarkt willen bestuderen.

⁶ Zie <https://www.rva.be/nl/documentatie/statistieken/tijdelijke-werkloosheid-wegens-coronavirus-covid-19/cijfers>

Kader 1. Een greep uit de COVID-arbeidsmarktmaatregelen van onze buurlanden

Alle EU-landen grepen in om de COVID-schok op de arbeidsmarkt te verlichten. Vele maatregelen gingen vanaf maart 2020 in, en velen werden verlengd. Voor de eerste maanden van de crisis, bespreken we hierna een greep uit de maatregelen van kracht in onze buurlanden. Ter vergelijking, beginnen we kort met België.

In **België** konden werkgevers en werknemers beroep doen op een sterk vereenvoudigd systeem van **tijdelijke werkloosheid**. De werkgever bleef de gepresteerde uren betalen, de RVA betaalde de uitkering voor de niet-gewerkte uren uit. De uitkering werd verhoogd van 65% naar 70% van het gemiddeld geplafonneerd loon (geplafonneerd op 2.754,76 euro/maand) + een toeslag van 5,63 euro per dag. Werknemers konden de uitkering cumuleren met andere vergoedingen (o.a. pensioen, nevenactiviteit). Er gold ook uitstel verplichting tot inschrijving na 3 maanden tijdelijke werkloosheid.

In **Duitsland** werd het systeem van **Kurzarbeit** ('arbeidstijdverkorting') vereenvoudigd. Bedrijven hadden recht op ondersteuning als 10% van hun werknemers getroffen waren door arbeidstijdverkorting. Bedrijven bleven hun werknemers doorbetalen voor de gewerkte uren + betaalden 70% van het netto loonverlies (77% voor werknemers met kinderen). De Duitse publieke tewerkstellingsdienst (Duitse VDAB) betaalde die 70% terug + 100% van de sociale zekerheidsbijdragen voor de niet-gewerkte uren. Dit systeem gold ook voor mensen op tijdelijk contract en interim-werknemers. Om activering te vergemakkelijken werd het verbod voor werknemers op Kurzarbeit op het opnemen van ander werk, opgeheven. Dus werknemers mochten bijkomende inkomsten cumuleren met hun uitkering zolang hun totale inkomen niet hoger werden dan hun initiële inkomen.

In **Nederland** werd het systeem van werktijdverkorting hervormd tot een 'Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid' (**NOW**). Vanaf maart 2020 kon een werkgever die een omzetverlies verwacht van minstens 20% voor drie maanden, een loonsubsidie aanvraag doen voor een maximum van 90% van het loon (van toepassing op de eerste maanden van de COVID-19 crisis). De initiële voorwaarde was dat niemand ontslagen werd om economische redenen en dat de lonen niet verminderd werden. De werkgevers kregen een voorschot van subsidie, maar de finale subsidie hangt af van hun omzetsdaling en wordt achteraf geregeld. Werkgevers zijn verplicht om hun werknemers aan te moedigen om een opleiding te starten (die verplichting is een inspanningsverbintenis).

Frankrijk breidde werktijdverkorting/tijdelijke werkloosheid ('**Activité partielle**') uit met een hogere steun voor werknemers (100% van het minimumloon en 84% van hun nettoloon tot een maximum van 4,5 maal het SMIC of minimumloon). De werkgevers konden dit aanvragen voor een maximum van 40% van de niet-gewerkte uren. Werkgevers betaalden uit en werden door de overheid terugbetaald. Sinds juni wordt een grotere bijdrage vanwege de werkgever opgelegd.

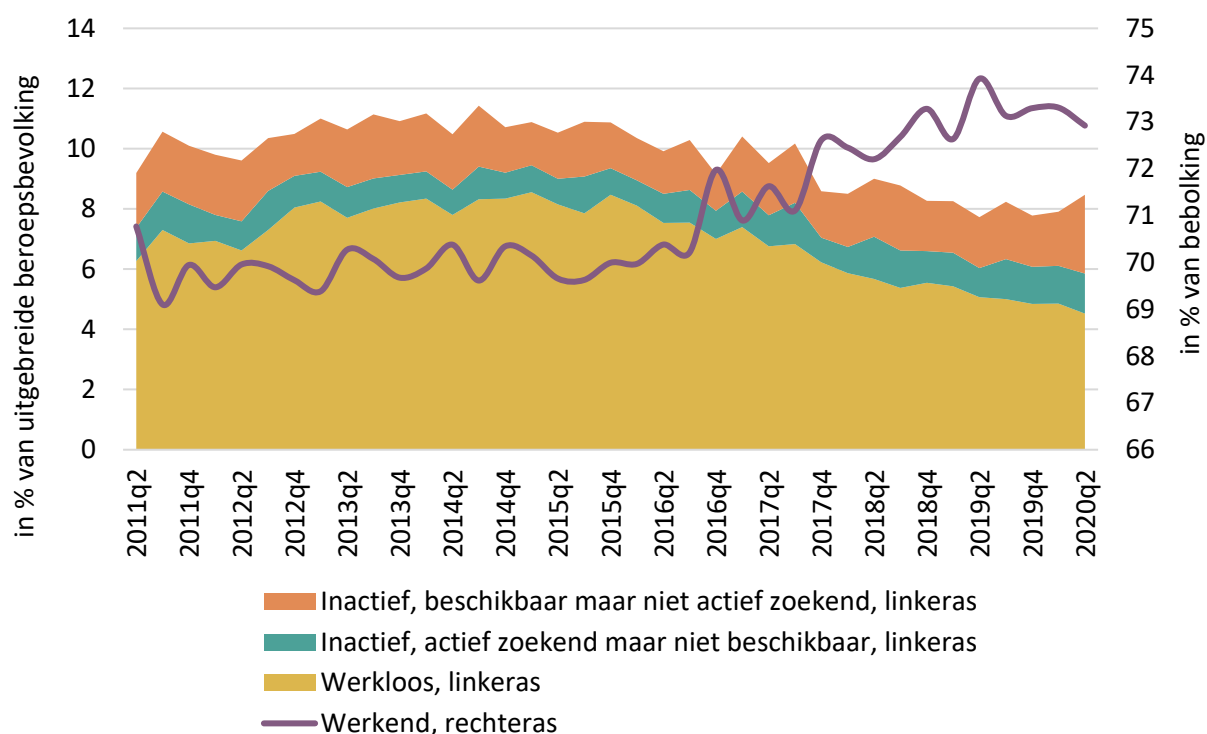
3 Er zijn wel belangrijke verschuivingen onder de oppervlakte

3.1 Werkloosheid bleef stabiel vanwege lagere uitstroom naar werk en hogere uitstroom naar inactiviteit

In het tweede kwartaal van 2020 zien we weinig tekenen van de COVID-19 crisis in de werkloosheids- en werkzaamheidsgraad op basis van de EAK-data. Toch waren er enkele belangrijke bewegingen. Ten eerste steeg de inactiviteitsgraad onder 18-64-jarigen tussen het eerste en tweede kwartaal van 2020 van 22,8% naar 23,5%. Figuur 3 maakt duidelijk dat deze toename volledig te wijten was aan een toename van het aantal personen dat geen werk heeft, wil werken en beschikbaar is om te werken, maar desondanks niet actief op zoek is naar een job. De **stijging van de inactiviteitsgraad** werd dus gedreven door een toename van personen die erg gelijk zijn op de werklozen, maar in de EAK niet beschouwd werden als werklozen omdat ze **niet actief op zoek waren naar werk**, mogelijk vanwege de *lockdown*. De stijging van deze groep inactieven (ook wel **latente werklozen** genoemd, zie Vansteenkiste et al., 2019), verklaart waarom de lichte afname van de werkzaamheidsgraad in het tweede kwartaal van 2020 zich niet vertaald heeft in een toename van de werkloosheidsgraad.

Figuur 3. Werkloosheid bleef licht dalen, wel stijgend aandeel inactieven

Evolutie arbeidsreserve en werkzaamheidsgraad, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: De uitgebreide beroepsbevolking is het totale aantal werkenden plus werklozen, plus degenen die werk zoeken maar niet onmiddellijk beschikbaar zijn, plus degenen die beschikbaar zijn om te werken maar niet op zoek zijn. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

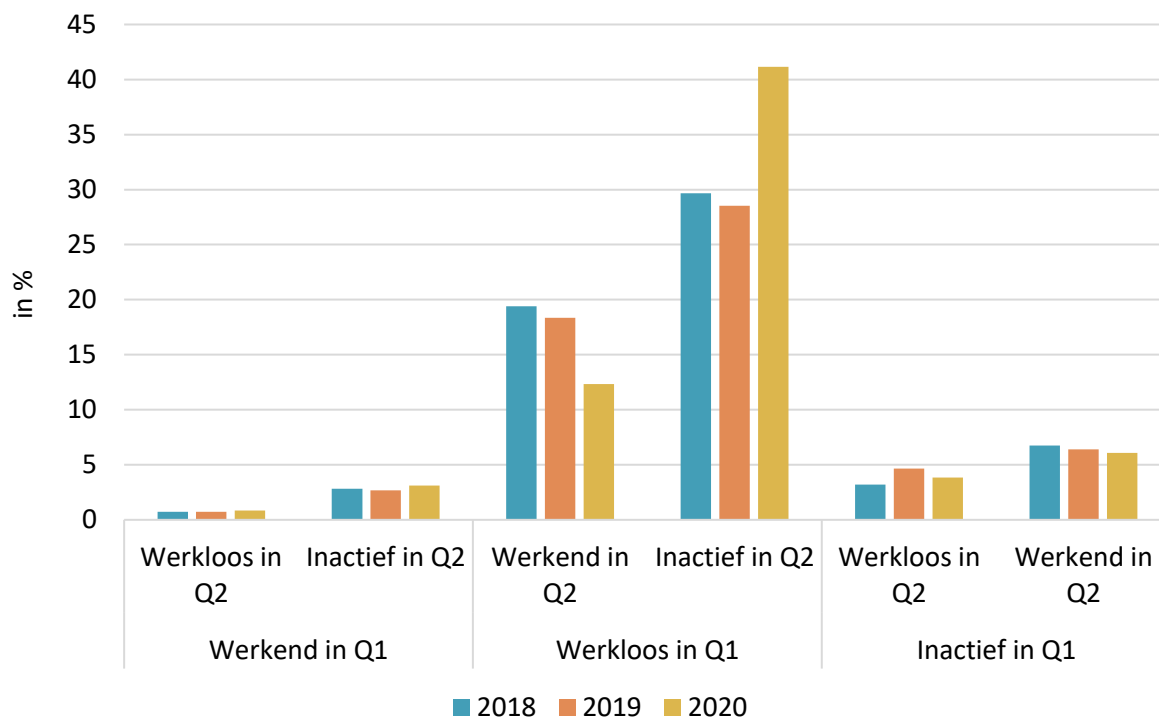
Om een beter beeld te krijgen van de bewegingen op de arbeidsmarkt die wijzigingen in de werkzaamheids- en werkloosheidsgraad veroorzaakten, vergelijken we in Figuur 4 de transitiegraden tussen werk, werkloosheid en inactiviteit van eerste naar tweede kwartaal voor de jaren 2020, 2019 en 2018. Het is duidelijk dat de **uitstroom van werk naar werkloosheid en inactiviteit** in het tweede kwartaal van 2020 **slechts licht gestegen** was ten opzichte van hetzelfde kwartaal in voorgaande jaren. De uitstroom uit werk van 4,0% was respectievelijk 0,4 en 0,5 procentpunten hoger dan die in het tweede kwartaal van 2018 en 2019. De COVID-19 pandemie had in het tweede kwartaal van 2020 dus nog niet gezorgd voor meer baanverlies. De uitstroom uit werk werd natuurlijk sterk beïnvloed door de tijdelijke werkloosheid regeling, waardoor werkgevers weinig financiële prikkels hadden om werknemers te ontslaan. Daarentegen toont Figuur 4 dat de belangrijkste trend in het tweede kwartaal van 2020 in vergelijking met voorgaande jaren zich manifesteerde in de lagere uitstroom van werkloosheid en inactiviteit naar werk. Waar die in 2018 en 2019 respectievelijk 26,2% en 24,8% bedroeg, daalde de transitiegraad in 2020 naar 18,4%.

Bovendien zien we een opvallend **hoge transitiegraad van werkloosheid naar inactiviteit in 2020**. 41% van de werklozen stroomden naar inactiviteit in het tweede kwartaal van 2020, voornamelijk omdat ze niet langer actief zochten naar werk (en in mindere mate omdat ze niet langer beschikbaar waren). De combinatie van een lage uitstroom naar werk en een hoge uitstroom naar inactiviteit voor werklozen droeg dus in belangrijke mate bij aan de licht dalende werkloosheidscijfers die we opmerkten in Figuur 3. Op dit moment is het moeilijk in te schatten hoe ‘tijdelijk’ deze werkloosheid-inactiviteit transitie is.⁷

⁷ De maandelijkse werkloosheidscijfers die Statbel publiceert lijken te suggereren dat de we in het derde kwartaal van 2020 een omgekeerde verschuiving kunnen verwachten van inactiviteit naar werkloosheid. De (voorlopige) maandelijkse werkloosheidscijfers voor juli, augustus en september die Statbel publiceert zijn 6,7%, 6,8% en 6,3%, wat merkkelijk hoger is dan de cijfers van het 2de kwartaal. Zie <https://statbel.fgov.be/nl/themas/datalab/maandelijkse-cijfers-over-de-arbeidsmarkt>.

Figuur 4. Lage uitstroom van werkloosheid naar werk en hoge uitstroom naar inactiviteit

Transities op kwartaalbasis tussen werk, werkloosheid en inactiviteit, 18-64 jaar excl. studenten.

Noot: Steekproefgroottes voor 2018 zijn: werkenden 6.916; werklozen 453; inactieven 2.270. Voor 2019: werkenden 7.153; werklozen 423; inactieven 2.327. Voor 2020: werkenden 7.041; werklozen 392; inactieven 2.188. Vanwege het infra-jaarlijks roterend panel van de EAK is een belangrijk aandeel van de respondenten in 2 verschillende jaren aanwezig (zie voetnoot 2). Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

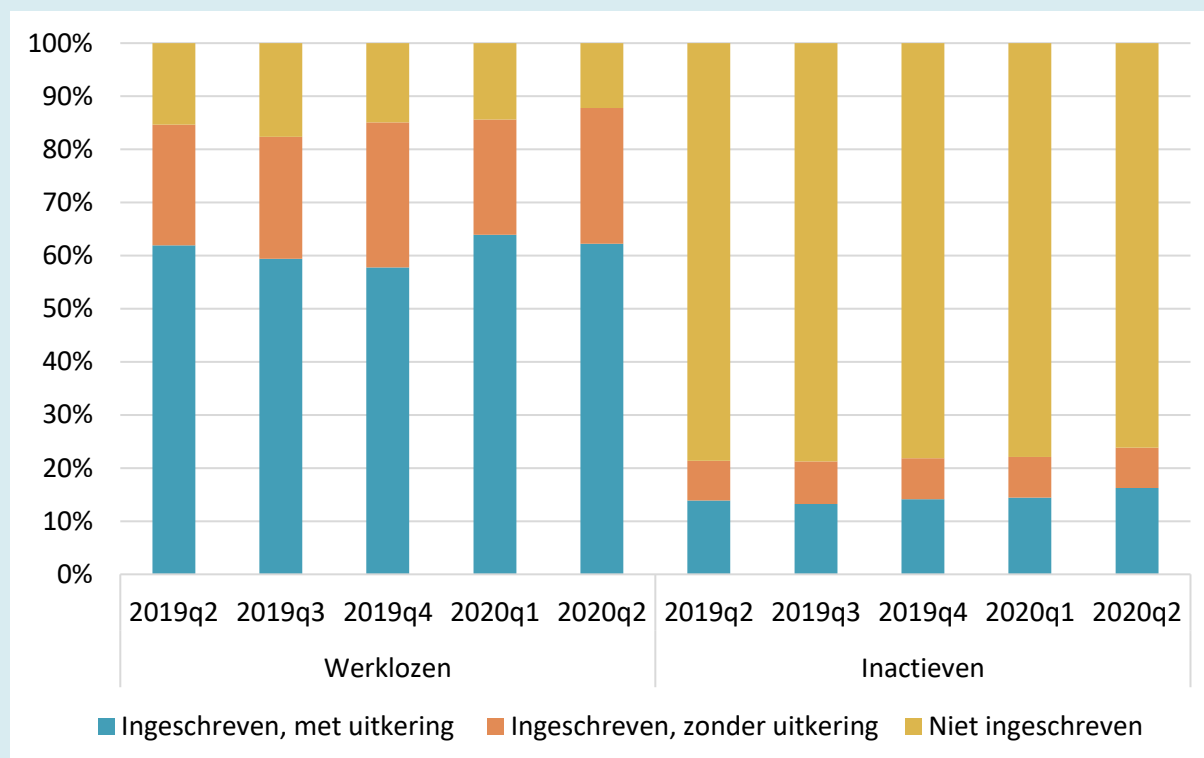
Kader 2. Inschrijving bij tewerkstellingsdiensten en ontvangen van uitkering

Zoals we aangaven in de inleiding staan de EAK-werkloosheidscijfers los van een eventuele inschrijving bij diensten voor arbeidsbemiddeling of het ontvangen van een uitkering. De EAK bevat echter wel één vraag over inschrijving en het **ontvangen van een uitkering**. Figuur 5 toont dat in het tweede kwartaal van 2020 bijna **negen op de tien werklozen ingeschreven** was bij ten minste één van de diensten voor arbeidsbemiddeling, en dat meer dan zes op de tien een uitkering ontving. Zoals te verwachten valt, lag dat aandeel aanzienlijk lager bij de inactieve bevolking: ongeveer 24% was ingeschreven en 8% ontving een uitkering.

Bovendien zien we een **lichte toename van het aandeel inactieven dat ingeschreven is en een uitkering ontvangt** in het tweede kwartaal van 2020 (stijging van 1,8 procentpunten ten opzichte van eerste kwartaal 2020). Dit resultaat sluit aan bij bovenstaande bevinding, dat in het tweede kwartaal van 2020 meer werklozen de transitie maken naar inactiviteit (en daarbij hun uitkering behouden). Bij de werklozen tekenen zich geen uitgesproken trends af, wanneer we vergelijken met eerder kwartalen.

Figuur 5. Kleine toename in aandeel inactieven dat ingeschreven is en een uitkering ontvangt

Evolutie aandeel werklozen en inactieven dat ingeschreven is bij een tewerkstellingsdienst en/of een uitkering ontvangt, 18-64 jaar excl. studenten, seizoensgezuiverd.

Noot: Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Kader 2 (vervolg)

Om dit verder te analyseren focussen we in Tabel 1 op het aandeel ingeschreven personen met en zonder uitkering binnen drie verschillende transitiegroepen: (i) werklozen die instroomden vanuit werk, (ii) inactieven die instroomden vanuit werk, en (iii) inactieven die instroomden vanuit werkloosheid. Alle transities werden gemeten van het eerste naar het tweede kwartaal van 2020. De resultaten voor de eerste twee transitiegroepen zijn grotendeels in lijn met de resultaten uit Figuur 5. Het aandeel **ingeschreven personen was hoger onder de recente werklozen (85%) dan onder de recente inactieven (42%)** (beide groepen waren voordien aan het werk). Het aandeel personen met een uitkering was ook ongeveer 2 maal hoger onder de recente werklozen dan onder de recente inactieven.

We merken wel op dat het aandeel personen met een uitkering bij de recente inactieven (die vorig kwartaal aan het werk waren) hoger was dan het aandeel ingeschreven personen bij de totale groep van inactieven in Figuur 5. Dat wordt mogelijk veroorzaakt door het specifieke profiel van inactieven die uit werk instromen, met bijvoorbeeld meer mensen in loopbaanonderbreking en tijdskrediet (> 3 maanden) of in arbeidsongeschiktheid.

De resultaten voor de derde transitiegroep tonen dat het aandeel ingeschreven personen met en zonder een uitkering relatief stabiel bleef van kwartaal 1 op kwartaal 2. Het aandeel ingeschreven met een uitkering daalde slechts licht; op het niveau van de inschrijving zien we wat meer beweging. Dit lijkt te suggereren dat slechts een **beperkt aandeel werklozen** die in het tweede kwartaal van 2020 de transitie hebben gemaakt naar inactiviteit (omdat ze niet langer actief op zoek gingen naar werk) zich **niet langer hebben ingeschreven bij diensten voor arbeidsbemiddeling**.

Tabel 1. Werklozen die naar inactiviteit bewegen blijven vaak ingeschreven bij de relevante diensten

Aandeel werklozen of inactieven dat ingeschreven is bij een tewerkstellingsdienst en/of een uitkering ontvangt per transitiegroep in 2020, 18-64 jaar excl. studenten.

	Werkend Q1 – Werkloos Q2	Werkend Q1 – Inactief Q2	Werkloos Q1 – Inactief Q2	
	Q2	Q2	Q1	Q2
Niet ingeschreven	(15,56)	58,08	19,43	27,64
Ingeschreven, met uitkering	(56,79)	29,02	57,84	55,69
Ingeschreven, zonder uitkering	(27,65)	12,90	22,74	16,67

Noot: De aandelen tussen haakjes zijn gebaseerd op lage steekproefgroottes. Steekproefgroottes voor subgroepen die bepaalde transitie maken zijn: van werkend naar werkloos: 57; van werkend naar inactief: 196; van werkloos naar inactief: 167. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

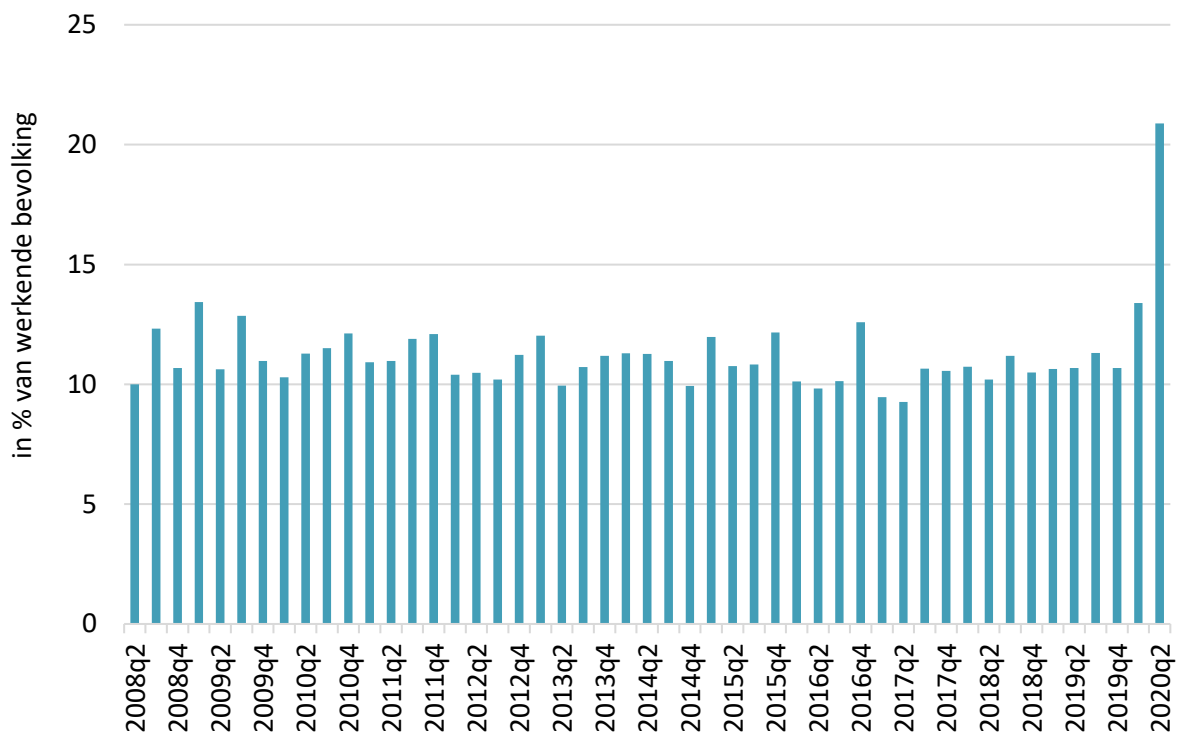
Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

3.2 Sterke toename in aandeel werkenden dat tijdelijk afwezig is

Dat de daling van de werkzaamheidsgraad in het tweede kwartaal van 2020 niet groter was, is met name te wijten aan het systeem van **tijdelijke werkloosheid**, dat ervoor gezorgd heeft dat mensen aan het werk bleven en een inkomen behielden, ook al hadden ze geen werk meer uit te voeren. Hoewel de werkzaamheidsgraad dus redelijk stabiel bleef, zien we inderdaad een **sterke stijging van het aandeel werkenden dat niet gewerkt heeft** tijdens de referentieweek in het tweede kwartaal 2020. Figuur 6 toont hoe het aandeel werkenden dat tijdelijk afwezig is, **verdubbelde** van ongeveer 10-11% in 2019 naar 21% in het tweede kwartaal van 2020.

Figuur 6. Aandeel tijdelijk afwezigen nam sterk toe

Evolutie aandeel werkenden die tijdens de referentieweek niet hebben gewerkt, 18-64 jaar excl. studenten, seizoensgezuiverd

Noot: Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

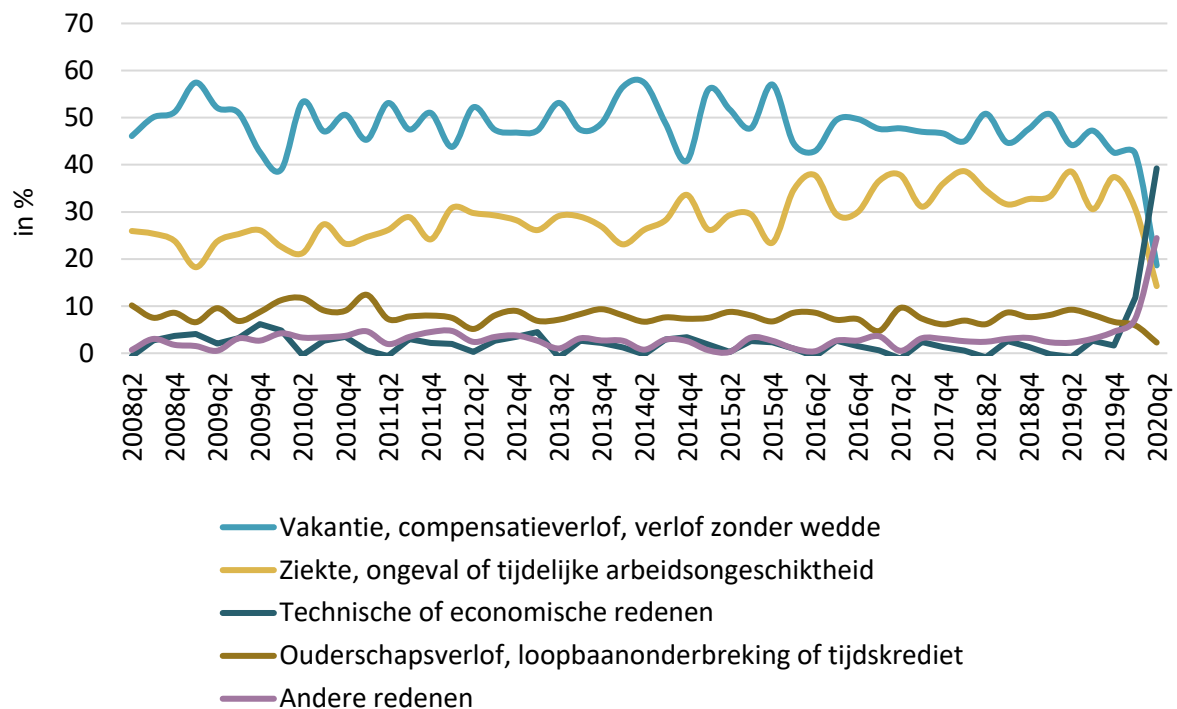
Figuur 7 geeft de redenen weer die respondenten opgaven om **niet te hebben gewerkt** tijdens de referentieweek. Uit de resultaten blijkt duidelijk dat de stijging in het tweede kwartaal van 2020 volledig te wijten was aan technische of economische redenen (tijdelijke werkloosheid), alsook aan 'andere redenen'. Uit de cijfers die Statbel zelf publiceert komt naar voren dat de antwoordcategorie 'andere redenen' ook in grote mate **COVID-19 gerelateerd** is.⁸ Opgeteld

⁸ Zie <https://statbel.fgov.be/nl/themas/datalab/maandelijkse-cijfers-over-de-arbeidsmarkt>.

gaf ongeveer 64% van de mensen die tijdelijk afwezig was deze redenen op, terwijl deze voor 2020 allerm minst vaak voorkwamen. Figuur 7 suggereert dus dat de regeling van tijdelijke werkloosheid in de loop van de eerste twee kwartalen van 2020 een aanzienlijk aantal jobs heeft beschermd die anders misschien verloren zouden zijn gegaan.

Figuur 7. Toename in tijdelijke afwezigheid vooral te wijten aan technische of economische redenen en andere redenen

Evolutie reden om niet te hebben gewerkt tijdens referentieweek, 18-64 jaar excl. studenten, seizoensgezuiverd

Noot: Basis = werkenden die niet hebben gewerkt tijdens de referentieweek. Enkel de belangrijkste antwoordcategorieën zijn opgenomen in de Figuur. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

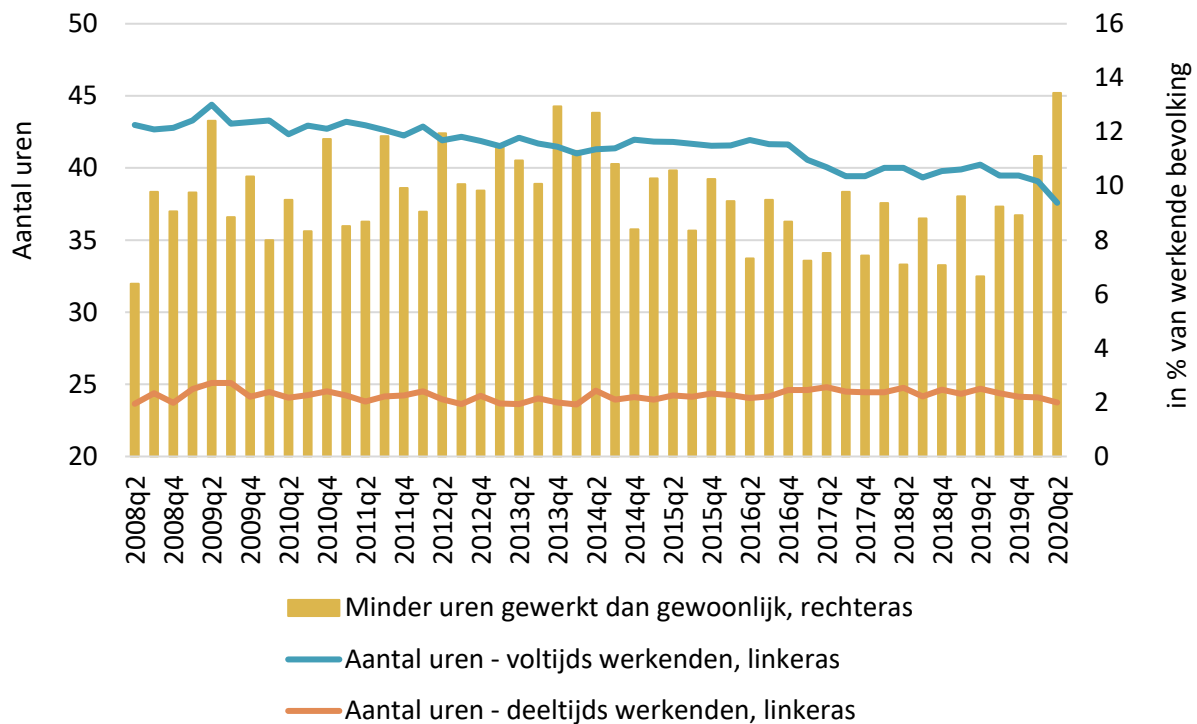
3.3 Aanzienlijke terugval in arbeidsduur

De COVID-crisis bracht daarnaast ook een significant effect teweeg in de arbeidsduur voor mensen die wel aan het werk bleven (en ten minste één uur betaalde arbeid presteerden). Figuur 8 toont de evolutie van het aantal effectief gepresteerde uren per week in België, tezamen met het totale aandeel werkenden dat minder uren dan gewoonlijk presteerde tijdens de referentieweek. Het aandeel werkenden dat minder uren presteerde, steeg van ongeveer 9% in 2019 naar 13,4% in het tweede kwartaal van 2020. Voor voltijds werkenden daalde het gemiddelde aantal uren werk tijdens de referentieweek in het tweede kwartaal van 2020 met 7% in vergelijking met hetzelfde kwartaal van 2019 (van 40,2 uur naar 37,6 uur). De daling was minder sterk (4%) voor deeltijds werkenden: van 24,7 uur naar 23,8 uur. In

totaal gaf 13,4% van de werkenden (die niet tijdelijk afwezig waren) in het tweede kwartaal van 2020 aan minder dan gewoonlijk te hebben gewerkt tijdens de referentieweek.

Figuur 8. Aanzienlijke terugval in aantal gewerkte uren, met name bij voltijds werkenden

Evolutie aantal effectief gepresteerde uren tijdens de referentieweek voor de hoofdactiviteit en aandeel werkenden die minder uren dan gewoonlijk gewerkt hebben tijdens de referentieweek, 18-64 jaar excl. studenten, seizoensgezuiverd

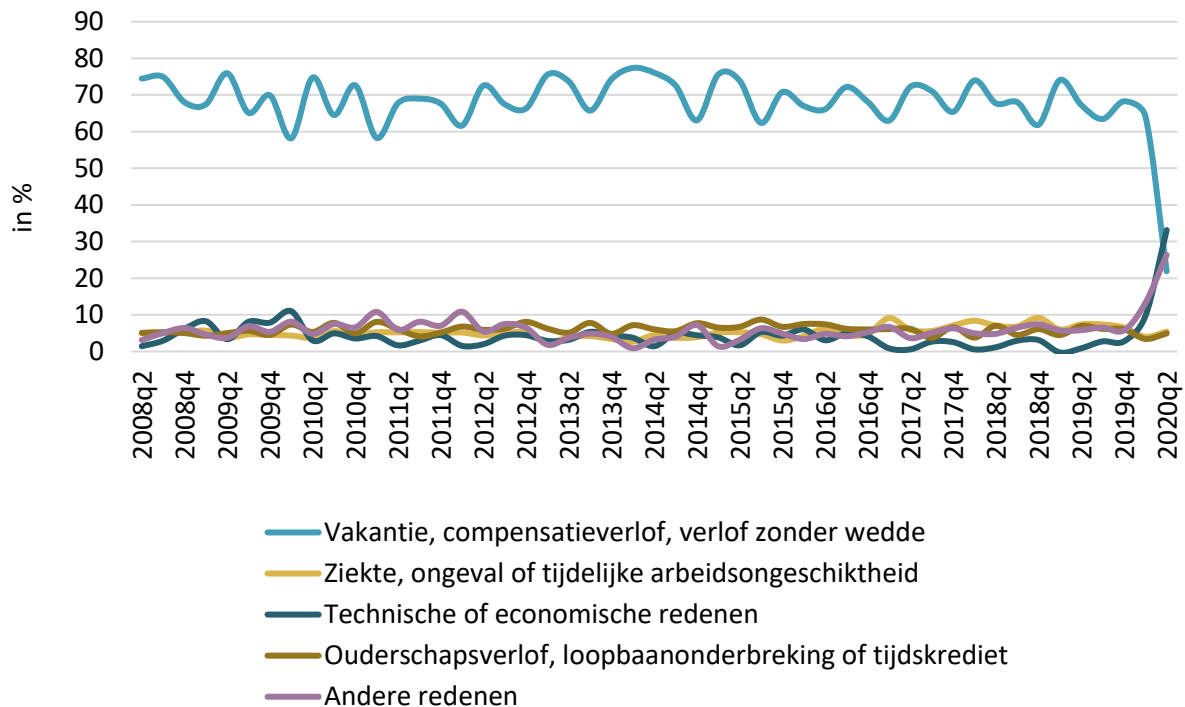
Noot: Basis = werkenden die ten minste één uur betaalde arbeid hebben gepresteerd tijdens de referentieweek. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Opnieuw zijn de redenen die mensen aangaven om minder uren gewerkt te hebben duidelijk gerelateerd aan de COVID-19 pandemie. Figuur 9 toont hoe ongeveer zes op de tien werkenden aangaf dat technische, economische of 'andere redenen' de oorzaak waren voor hun arbeidsduurvermindering.

Figuur 9. Technische of economische redenen en andere redenen zorgden voor vermindering van arbeidsduur

Evolutie reden om minder dan gewoonlijk te hebben gewerkt tijdens referentieweek, 18-64 jaar excl. studenten, seizoensgezuiverd

Noot: Basis = werkenden die ten minste één uur betaalde arbeid hebben gepresteerd en die minder uren dan gewoonlijk hebben gepresteerd tijdens de referentieweek. Enkel de belangrijkste antwoordcategorieën zijn opgenomen in de Figuur. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

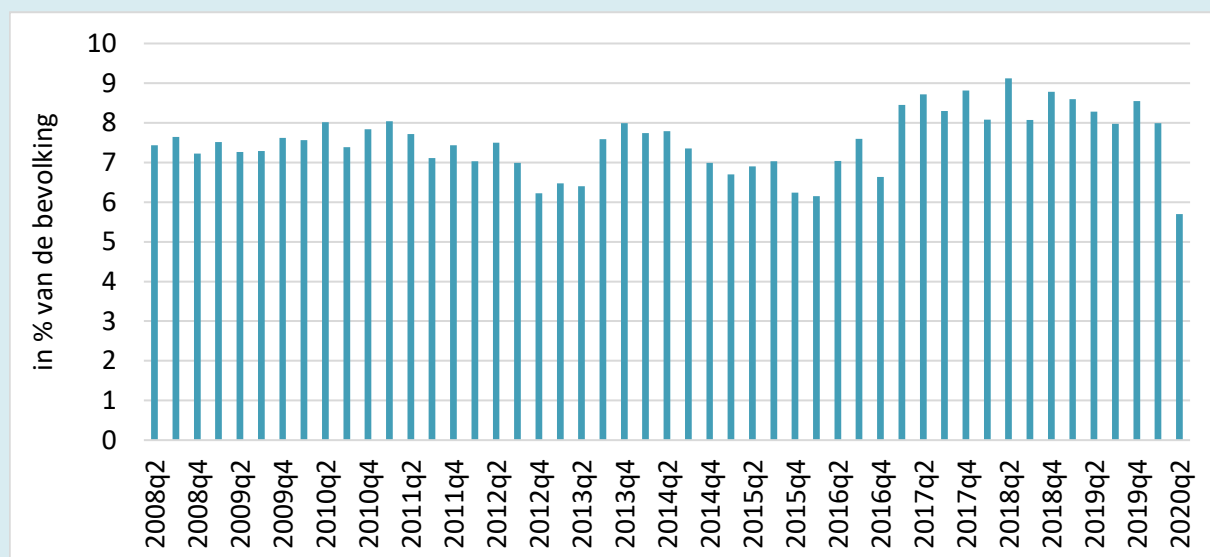
Samengevat had de COVID-19 crisis dus wel degelijk belangrijke initiële effecten op de Belgische arbeidsmarkt in het tweede kwartaal van 2020. Waar de werkzaamheidsgraad slechts licht daalde en de werkloosheidsgraad stabiel bleef, zien we wel een belangrijke afname in de uitstroom naar werk vanuit werkloosheid in vergelijking met 2018-2019. Daarenboven is er een **belangrijke groep van werklozen** die de transitie heeft gemaakt naar **inactiviteit omdat ze niet langer actief op zoek waren naar werk**. De belangrijkste verschuivingen zien we echter bij de werkenden, waar **tijdelijke afwezigheid** op het werk in ongeziene mate toenam en ook de **arbeidsduur** bij diegene die aan het werk bleven aanzienlijk is gedaald.

Kader 3. Deelname aan opleiding tijdens de crisis

Een belangrijke vraag is wat er gebeurd is met de deelname aan opleiding tijdens de COVID-19 pandemie. Wanneer we kijken naar de totale bevolking tussen 24-64 jaar^a in Figuur 10, zien we in het tweede kwartaal van 2020 een **significante daling in de deelname aan opleiding en vorming**. Dit is waarschijnlijk te wijten aan de sluiting van opleidingscentra. In het tweede kwartaal van 2020 was het aandeel personen dat deelnam aan een opleiding in de referentiemaand met 5,7% ongeveer 2,3 procentpunten lager dan in het eerste kwartaal van 2020 en 2,6 procentpunten lager dan in het tweede kwartaal van 2019.

Figuur 10. Sterke daling in deelname aan opleiding

Evolutie aandeel dat tijdens de referentiemaand heeft deelgenomen aan een opleiding in het reguliere onderwijs of deelgenomen aan vorming buiten het reguliere onderwijs, 25-64 jaar, seizoensgezuiverd

Noot: Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Vervolgens kijken we naar de deelname aan opleiding bij werkenden die vanwege COVID-19 tijdelijk afwezig waren op het werk of minder uren werkten. Een belangrijk deel van het debat over tijdelijke werkloosheid gaat immers over het belang van opleiding en training voor deze groep. Van alle werkenden die in het tweede kwartaal van 2020 **tijdelijk afwezig waren** tijdens de referentieweek omwille van technische of economische redenen of andere redenen (N=1.808), heeft **2,9%** tijdens de referentiemaand **deelgenomen aan opleiding of vorming**. Ter vergelijking, voor alle werkenden bedraagt dit aandeel 6%.

Van alle werkenden die in het tweede kwartaal van 2020 **minder uren dan gewoonlijk** hebben gewerkt tijdens de referentieweek omwille van technische of economische redenen of andere redenen (N=1.424), heeft **8,1%** tijdens de referentiemaand **deelgenomen aan opleiding of vorming**. Dit aandeel is dus hoger dan het aandeel voor alle werkenden.

^a We focussen in dit kader op de bevolking ouder dan 25 jaar omdat studenten uitgesloten zijn in onze analyse (zie voetnoot 3).

4 Kwetsbare groepen worden harder geraakt

In wat volgt kijken we wie door bovenstaande verschuivingen het meest werd getroffen. We kunnen immers verwachten dat het effect van de COVID-19 pandemie niet gelijk verloopt overheen demografische groepen, niet in het minst omwille van hun vertegenwoordiging in verschillende sectoren en segmenten van de Belgische arbeidsmarkt.

De arbeidsmarkttransities zoals die in Figuur 4 getoond werden, verbergen mogelijk veel **variatie tussen verschillende socio-demografische groepen**. Daarom tonen we in Tabel 2 de drie meest opvallende kwartaaltransities: (i) van werkloosheid naar inactiviteit; (ii) van werkloosheid of inactiviteit naar werk; en (iii) van werk naar werkloosheid of inactiviteit, naar de verschillende socio-demografische kenmerken voor 2018-2019-2020.

Het wordt meteen duidelijk dat **jongeren in grotere mate getroffen worden** door de COVID-19 crisis dan ouderen. Ten eerste maakten jongere werklozen (<35jaar) in 2020 in vergelijking met voorgaande jaren **vaker de transitie van werkloosheid naar inactiviteit**, omdat ze stopten met actief op zoek te gaan naar werk of niet langer beschikbaar waren om te werken. Daarenboven verliep het vinden van een nieuwe job relatief moeizamer voor jongere werkzoekenden/inactieven dan voor ouderen ten gevolge van COVID-19. Waar het aandeel niet-werkenden dat een job vond relatief stabiel bleef voor personen ouder dan 35 jaar, daalde datzelfde aandeel van 18% in 2019 naar 14% in 2020 voor personen jonger dan 25 jaar, en van 12% naar 8% voor personen tussen 25 en 34 jaar oud. Tot slot was ook het verschil in de kans op baanverlies tussen 2020 en voorgaande jaren groter voor de werkenden jonger dan 35 jaar.

Midden- en zeker kortgeschoolde werkzoekenden maakten vaker de transitie naar inactiviteit in 2020 dan hooggeschoolde werkzoekenden, ook wanneer we vergelijken met voorgaande jaren. Daarnaast hadden voornamelijk middengeschoolden het relatief moeilijker om werk te vinden in 2020, terwijl de uitstroom naar werk voor laag- en hooggeschoolden eerder stabiel bleef. Wat betreft baanverlies waren er naar scholing geen opvallende verschillen.

Werkzoekenden **geboren buiten de EU belandden tijdens de crisis vaker in de inactiviteit dan werkzoekenden geboren in België**. Bovendien tekenen zich opvallende verschillen af wat betreft baanverlies: waar het aandeel werkenden dat uitstroomt relatief stabiel bleef in 2020 in vergelijking met voorgaande jaren voor personen geboren in België of in andere EU landen, verdubbelde dit aandeel bij personen geboren buiten de EU.

Voor geslacht en het hebben van een arbeidshandicap vinden we, wat betreft de verschillen in arbeidsmarkttransities tussen 2020 en voorgaande jaren, weinig significante verschillen terug.

Tabel 2. Wie maakte vaker bepaalde transities?

Transities op kwartaalbasis tussen werk, werkloosheid en inactiviteit naar socio-demografische kenmerken, 18-64 jaar excl. studenten.

	Werkloos Q1 → Inactief Q2			Werkloos/Inactief Q1 → Werkend Q2			Werkend Q1 → Werkloos/Inactief Q2		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Totaal	29,7	29,1	41,8	9,0	8,3	6,9	3,7	3,5	4,1
18-24 jaar	(30,6)	(29,5)	(39,6)	16,5	17,9	14,3	4,6	4,0	6,2
25-34 jaar	32,6	23,7	47,5	14,3	12,3	8,1	3,7	3,1	4,6
35-49 jaar	29,6	33,2	38,0	11,4	10,9	10,4	2,6	3,0	3,0
50-64 jaar	25,0	31,3	41,1	5,4	4,5	4,2	4,9	4,3	4,7
Man	29,6	29,4	42,6	11,2	9,1	8,3	3,2	3,4	3,7
Vrouw	29,9	28,7	40,8	7,3	7,7	6,0	4,2	3,5	4,5
Kortgeschoold	35,0	32,3	52,3	6,7	4,8	3,6	6,1	6,9	6,9
Middengespoold	29,1	25,0	35,4	9,4	9,1	6,5	4,3	3,5	4,3
Hooggeschoold	22,9	30,6	36,3	13,1	14,1	14,0	2,5	2,4	3,1
Geboren in België	30,4	28,8	39,7	8,7	9,0	7,3	3,2	3,2	3,4
Geboren in EU	(30,7)	(29,4)	(40,2)	12,7	11,3	8,6	7,0	4,6	3,3
Geboren buiten EU	27,9	29,9	47,8	8,1	4,5	5,2	5,0	5,1	10,7
Geen arbeidshandicap	(26,3)	(26,3)	(39,7)	10,9	10,6	8,6	3,3	3,0	3,7
Arbeidshandicap	(45,7)	(43,2)	(54,5)	5,3	4,0	3,9	7,8	7,8	7,7

Noot: De transitiegraden tussen haakjes zijn gebaseerd op lage steekproefgroottes. Steekproefgroottes voor werklozen in 2020 zijn: 18-24j: 55; 25-34j: 110; 35-49j: 134; 50-64j: 99; Man: 214; Vrouw: 184; Kortgeschoold: 141; Middengespoold: 152; Hooggeschoold: 105; Geboren in België: 260; Geboren in EU: 37; Geboren buiten EU: 101; Geen arbeidshandicap: 330; Arbeidshandicap: 63. Steekproefgroottes voor werklozen/inactieven in 2020 zijn: 18-24j: 136; 25-34j: 399; 35-49j: 594; 50-64j: 1.545; Man: 1.121; Vrouw: 1.553; Kortgeschoold: 1.133; Middengespoold: 970; Hooggeschoold: 571; Geboren in België: 1.934; Geboren in EU: 221; Geboren buiten EU: 517; Geen arbeidshandicap: 1.688; Arbeidshandicap: 986. Steekproefgroottes voor werkenden in 2020: zie noot Figuur 11. Vanwege het infra-jaarlijks roterend panel van de EAK is een belangrijk aandeel van de respondenten in 2 verschillende jaren aanwezig (zie voetnoot 2). Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Vervolgens gaan we na wat er in het tweede kwartaal van 2020 gebeurd is met de groep van personen die werkten in het eerste kwartaal van 2020. We gaan meer 'onder de oppervlakte' en onderscheiden drie verschillende situaties: (1) permanent verlies van werk; werkenden zijn uitgestroomd naar werkloosheid/inactiviteit, (2) tijdelijk verlies van werk; werkenden hebben

niet gewerkt tijdens de referentieweek omwille van technische of economische redenen of andere redenen, en (3) tijdelijk verlies van uren: werkenden hebben minder uren dan gewoonlijk gewerkt tijdens de referentieweek omwille van technische of economische redenen of andere redenen.

De resultaten in Figuur 11 maken duidelijk dat werkende **jongeren, kortgeschoolden, niet-EU immigranten en personen met een arbeidshandicap** behoren tot de groepen die **vaker hun werk zijn verloren** of die vanwege COVID-19 gerelateerde redenen **tijdelijk afwezig waren op hun werk**. Bij de 18-24-jarigen heeft 25% permanent of tijdelijk werk verloren, in vergelijking met 16% van de 25-34-jarigen en 13% van de 35-49-jarigen. Voor scholingsgraad zien we ook opvallende verschillen: 26% van de kortgeschoolden heeft permanent of tijdelijk werk verloren, in vergelijking met 19% van de middengeschoolden en 10% van de hogeschoolden. Ook wat betreft migratie-achtergrond vinden we significante verschillen: 29% van de werkenden geboren buiten de EU is permanent of tijdelijk werk verloren tegenover 14% van de werkenden geboren in België. Tot slot zijn de kansen op permanent of tijdelijk verlies van werk bijna anderhalf keer hoger bij personen met een arbeidshandicap dan bij personen zonder arbeidshandicap.

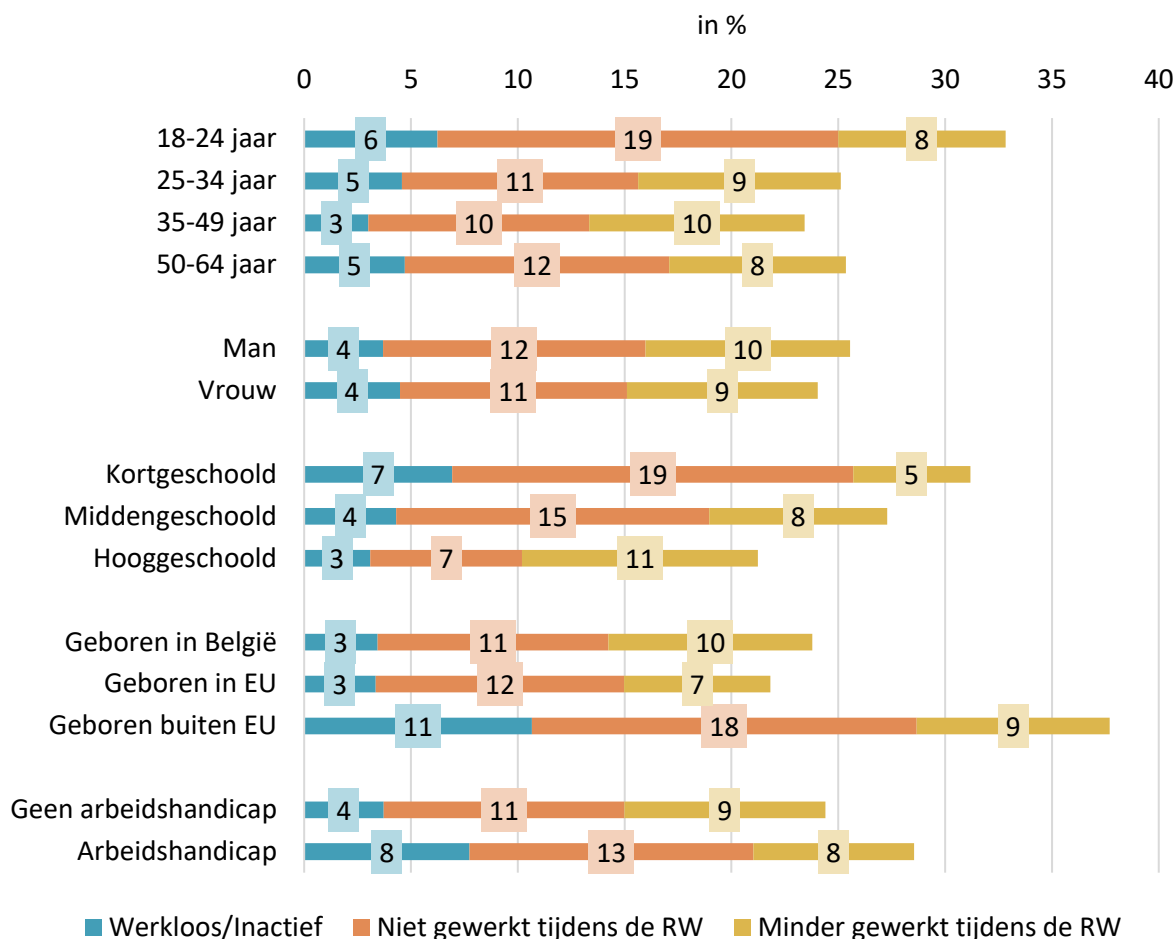
Omgekeerd vinden we een **vermindering van de arbeidsduur** bij werkenden die aan de slag zijn gebleven iets vaker terug onder de **middelbare leeftijdscategorieën** (25-34 jaar en 35-49 jaar) dan onder de jongeren en de 50-plussers. Er is ook een belangrijk **effect van scholing**: het aandeel werkenden dat omwille van COVID-19 gerelateerde redenen minder dan gewoonlijk werkte was dubbel zo hoog onder hogeschoolden (11%) dan onder kortgeschoolden (5%). Dit biedt ook een verklaring voor de bevinding in Kader 3 dat personen die tijdelijk minder uren werkten een significant hogere opleidingsdeelname hadden dan personen die tijdelijk afwezig waren op het werk. Voor migratie-achtergrond en arbeidshandicap vinden we met betrekking tot arbeidsduurvermindering geen significante verschillen terug.

Samengevat suggereren deze resultaten dat de gevolgen van de COVID-19 pandemie voor werkenden niet gelijk verlopen over leeftijd, scholing, migratieachtergrond en het hebben van een arbeidshandicap, met name als je tijdelijke afwezigheid op het werk als een voorbode voor toekomstige werkloosheid beschouwt. Waar de **kwetsbare groepen (jongeren, kortgeschoolden, niet-EU immigranten, arbeidshandicap) in sterkere mate permanent of tijdelijk werk hebben verloren** in het tweede kwartaal van 2020, vinden we veel minder sterke (of zelfs omgekeerde) socio-demografische gradiënten wanneer we kijken naar urenverlies. De resultaten lijken er dus op te wijzen dat **minder kwetsbare groepen vaker aan het werk zijn gebleven, maar wel minder uren werken**.

Een uiterst belangrijke vraag (die we momenteel met de data niet kunnen beantwoorden) is in welke mate tijdelijke afwezigheid op het werk uitmondt in permanent baanverlies, en of socio-demografische verschillen zich aldus bestendigen.

Figuur 11. Jongeren, kortgeschoolden, niet-EU immigranten en personen met een arbeidshandicap hebben vaker permanent of tijdelijk werk verloren

Arbeidsmarktsituatie in 2de kwartaal 2020 van alle werkenden in 1ste kwartaal 2020, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werkenden op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=7.060). Steekproefgrootte van de subgroepen is als volgt. 18-24j: 273; 25-34j: 1.499; 35-49j: 2.892; 50-64j: 2.396; Man: 3.662; Vrouw: 3.398; Kortgeschoold: 991; Middengespoold: 2.684; Hooggeschoold: 3.385; Geboren in België: 5.781; Geboren in EU: 590; Geboren buiten EU: 598; Geen arbeidshandicap: 6.322; Arbeidshandicap: 702. Niet of minder gewerkt tijdens de referentieweek is enkel omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

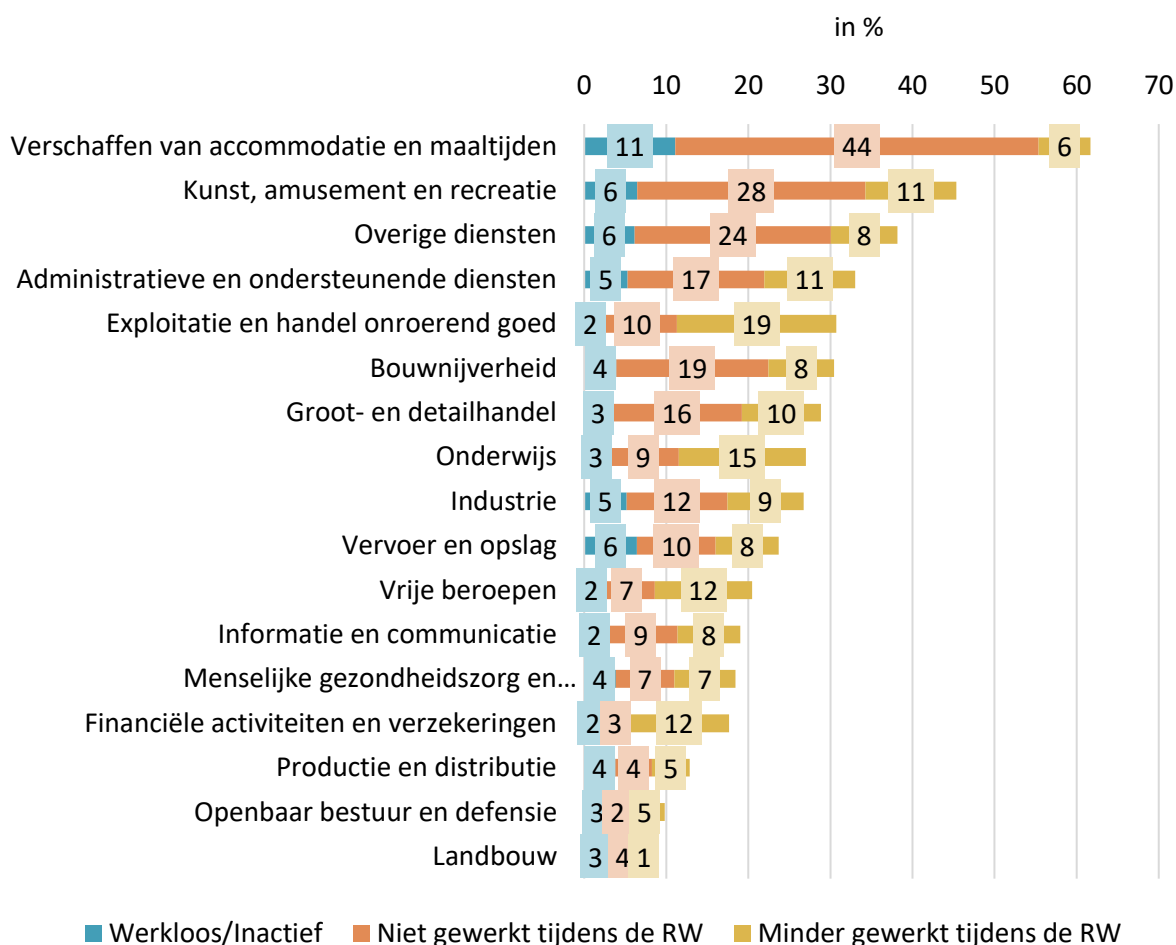
5 De verdeling overheen sectoren en beroepen biedt een belangrijke verklaring, maar ook andere jobkenmerken spelen een rol

De hierboven uiteengezette socio-demografische verschillen worden mogelijk gedreven door de concentratie van demografische groepen in bepaalde sectoren en beroepen. De verspreiding van het COVID-19 virus en de daaropvolgende *lockdown* hebben een grote impact op de ganse economie, maar de **sectorale verschillen zijn groot** (ERMG, 2020).

Figuur 12 laat zien dat de **horeca** duidelijk harder heeft geleden onder deze crisis dan enige andere sector. Ongeveer één op de tien werkenden in de horeca heeft permanent werk verloren in het tweede kwartaal van 2020, en meer dan vier op de tien was tijdelijk niet aan het werk. In totaal is **meer dan 60% van de werkenden in de horeca** op een bepaalde manier **getroffen** geweest door de crisis. De sectoren **kunst, amusement en recreatie, overige diensten en administratieve en ondersteunende diensten** werden ook bovengemiddeld getroffen door de crisis, zowel wat betreft permanent als tijdelijk verlies van werk. Daarna volgen de bouw, de groot- en detailhandel, vervoer en opslag en de industrie. Werkenden in deze sectoren zijn niet vaker slachtoffer geweest van permanent baanverlies, maar zijn wel vaker tijdelijk afwezig geweest. De sectoren handel in onroerend goed, onderwijs en vrije beroepen behoren ook tot de middelzwaar getroffen sectoren, maar de verliezen in de sectoren concentreren zich eerder in tijdelijk verlies van uren. Aan de andere kant van het spectrum heeft minder dan 20% van de werkenden in de sectoren informatie en communicatie, gezondheidszorg en dienstverlening en financiële activiteiten werk of uren verloren. Voor productie en distributie, openbaar bestuur en defensie en landbouw bedraagt dit aandeel zelfs minder dan 10%.

Figuur 12. Grootste verliezen werden opgetekend in de horeca en de kunstsector

Arbeidsmarktsituatie in 2de kwartaal 2020 van alle werkenden in 1ste kwartaal 2020 naar sector⁹, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werkenden op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=6.975). Steekproefgrootte van de subgroepen is als volgt. Landbouw, bosbouw, visserij en winning van delfstoffen: 78; Industrie: 830; Productie en distributie: 88; Bouwnijverheid: 469; Groot- en detailhandel: 866; Vervoer en opslag: 386; Verschaffen van accommodatie en maaltijden: 204; Informatie en communicatie: 266; Financiële activiteiten en verzekeringen: 239; Exploitatie van en handel in onroerend goed: 53; Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten: 422; Openbaar bestuur en defensie en verplichte sociale verzekeringen: 616; Onderwijs: 749; Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening: 1,060; Kunst, amusement en recreatie: 115; Overige diensten: 146. De sectoren huishoudens als werkgever en extraterritoriale organisaties werden niet in de Figuur opgenomen. Niet of minder gewerkt tijdens de referentieweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

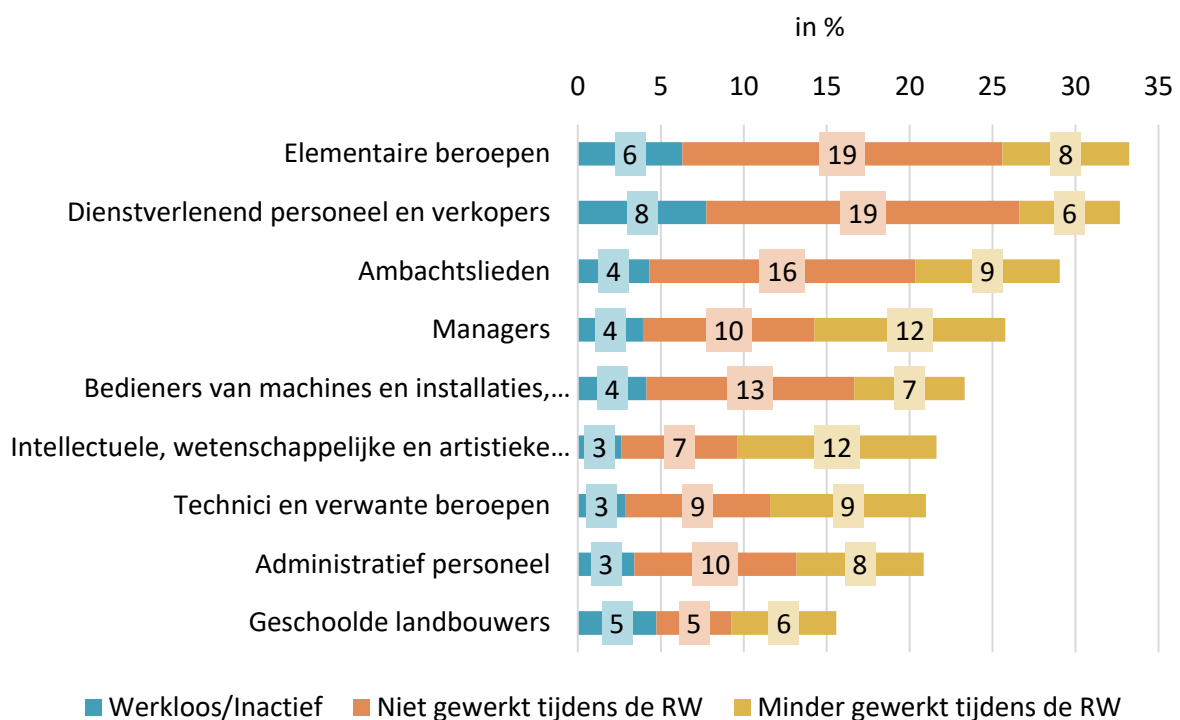
Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

⁹ De variabele 'sector' is gebaseerd op de NACE-BEL 2008 (Statistische nomenclatuur van de Economische activiteiten in de Europese Gemeenschap: Belgische versie). Zie <https://statbel.fgov.be/nl/over-statbel/methodologie/classificaties/nace-bel-2008>.

Naast sector was het **beroep van de werkenden** voor de COVID-19 crisis ook een **belangrijke factor**. Figuur 13 toont dat elementaire beroepen en dienstverlenend personeel en verkopers duidelijk het hardst werden getroffen, zowel wat betreft permanent als tijdelijk verlies van werk. Ambachtslieden en bedieners van machines en installaties behoren tot de middelzwaar getroffen beroepen, en zijn voornamelijk vaker tijdelijk afwezig geweest op het werk in het tweede kwartaal van 2020. Managers en intellectuele beroepen zijn daarentegen vaker minder uren gaan werken. In lijn met de resultaten naar sector, behoren technici en geschoolde landbouwers tot de minst zwaar getroffen beroepen.

Figuur 13. Werkenden in elementaire beroepen en verkopers werden hardst geraakt

Arbeidsmarktsituatie in 2de kwartaal 2020 van alle werkenden in 1ste kwartaal 2020 naar beroepsstatus¹⁰, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werkenden op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=7.026). Steekproefgrootte van de subgroepen is als volgt. Elementaire beroepen: 652; Dienstverlenend personeel en verkopers: 828; Ambachtslieden: 673; Managers: 611; Bedieners van machines en installaties, assembleurs: 414; Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen: 1.907; Technici en verwante beroepen: 1.011; Administratief personeel: 841; Geschoolde landbouwers, bosbouwers en vissers: 89. De beroepen bij de strijdkrachten zijn niet in de Figuur opgenomen. Niet of minder gewerkt tijdens de referentieweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

¹⁰ De variabele 'beroepsstatus' is gebaseerd op de internationale standaard beroepenclassificatie (ISCO-08). Zie <https://statbel.fgov.be/nl/over-statbel/methodologie/classificaties/internationale-standaard-beroepen-classificatie-isco-08>.

Het is duidelijk dat de sector en de beroepsstatus belangrijke factoren zijn in deze crisis, maar bieden deze factoren ook een belangrijke verklaring voor het feit dat bijvoorbeeld jongeren of niet-EU immigranten harder werden getroffen? Om dit te testen, hebben we logistische regressies uitgevoerd voor de drie verschillende uitkomsten (permanent verlies van werk, tijdelijk verlies van werk en tijdelijk verlies van uren) op een reeks van socio-demografische en jobkenmerken, enkel voor werknemers.¹¹ Naast sector en beroepsstatus controleerden we in de regressies ook voor het beroepstype (private vs. publieke sector, arbeider vs. bediende), het nettoloon, atypisch werk (deeltijds en tijdelijk contract), de grootte van de vestigingsplaats en anciënniteit in de huidige job.

In de onderstaande figuren focussen we op de geschatte kansen van de verschillende groepen om permanent werk, tijdelijk werk of tijdelijk uren te hebben verloren, na controle voor andere demografische factoren (model 1); sector en beroepsstatus (model 2); en andere jobkenmerken (model 3). De volledige resultaten van de regressies zijn opgenomen in Bijlage 1.

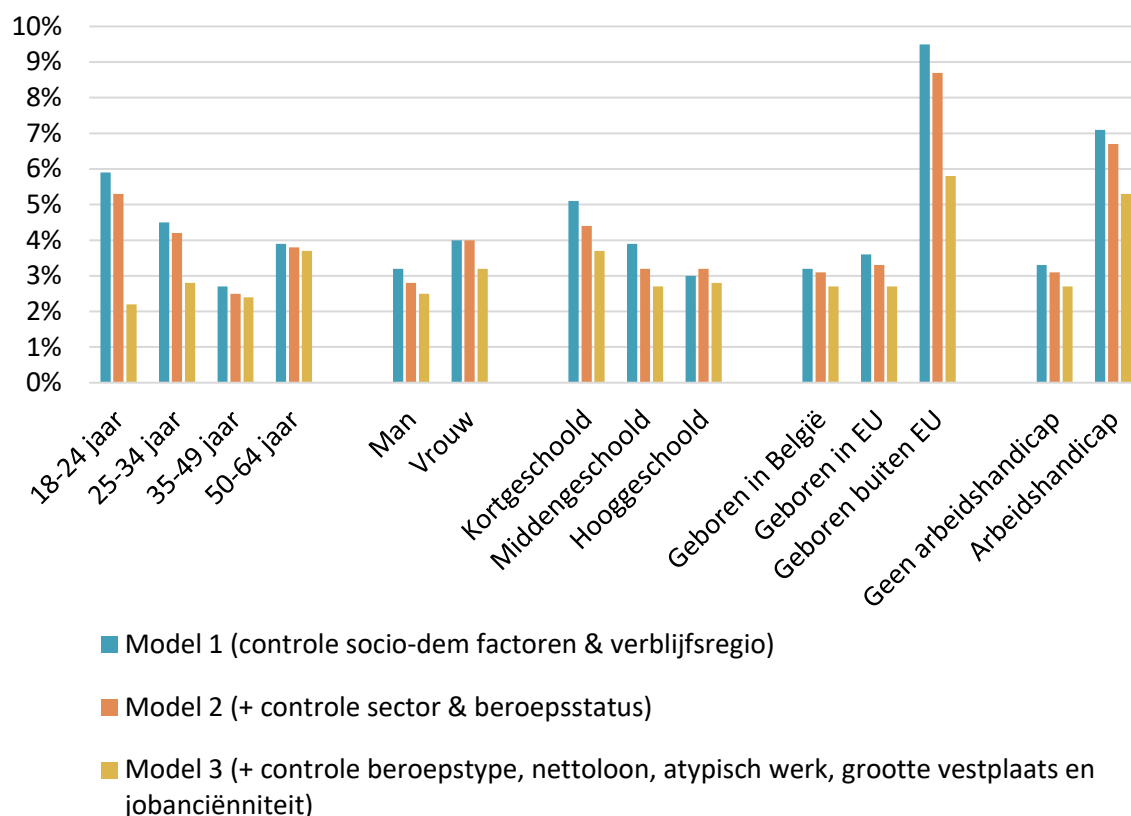
Figuur 14 toont dat **controleren voor sector en beroepsstatus slechts in beperkte mate een verklaring biedt voor de relatief grotere kans van werkende jongeren, kortgeschoolden, niet-EU immigranten en personen met een arbeidshandicap om permanent hun baan te hebben verloren**. Daarentegen wordt het nadeel van deze groepen in belangrijkere mate verklaard door hun **oververtegenwoordiging in atypisch werk en jobs met lage anciënniteit**. Zo is de kans om permanent werk te hebben verloren 3,5 procentpunten hoger voor werknemers die in een tijdelijk contract werkten in vergelijking met werknemers met een vast contract. En voor werknemers die minder dan een jaar aan de slag waren in hun job was de kans op baanverlies 1,7 procentpunten hoger dan voor werknemers die langer dan 10 jaar aan de slag waren (zie Bijlage 1). Dat kwetsbare groepen pre-COVID vaker aan de slag waren in tijdelijke contracten, als deeltijdse werkkrachten en in jobs met minder anciënniteit biedt dus een belangrijke verklaringsgrond voor waarom ze in deze crisis vaker baanverlies hebben geleden.

Let wel, na controle voor alle demografische en jobkenmerken blijven 50-plussers, personen geboren buiten de EU, en personen met een arbeidshandicap significant benadeeld wat betreft permanent verlies van werk.

¹¹ We hebben drie afzonderlijke logit regressies uitgevoerd op de steekproef van werknemers om te kijken wie in het tweede kwartaal van 2020 (i) werkloos of inactief is geworden, (ii) tijdelijk afwezig was op het werk vanwege technische of economische redenen of andere redenen, en (iii) minder uren gewerkt heeft dan gewoonlijk vanwege technische of economische redenen of andere redenen. De volgende onafhankelijke variabelen zijn opgenomen: geslacht, kinderen in het huishouden, leeftijd, hoogst behaalde diploma, migratieachtergrond, arbeidshandicap, verblijfsregio, sector, beroepsstatus, beroepstype, netto maandloon, deeltijds werk, tijdelijk contract, grootte van de vestigingsplaats en jobanciënniteit. Alle onafhankelijke variabelen zijn gemeten in het eerste kwartaal van 2020.

Figuur 14. Verschillen in permanent verlies van werk worden met name verklaard door de oververtegenwoordiging van kwetsbare groepen in atypisch werk en recente aanwervingen

Geschat aandeel werknemers dat de transitie heeft gemaakt naar werkloosheid/inactiviteit in het tweede kwartaal van 2020, na controle voor socio-demografische en jobkenmerken, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werknemers op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=5.930). Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Sector en beroepsstatus bieden daarentegen wel een belangrijke verklaring voor de demografische verschillen wat betreft tijdelijke afwezigheid op het werk (zie Figuur 15).

Zoals we toonden in Figuur 12 zijn werknemers uit de horeca, de sector kunst en amusement, de bouw en de groot- en kleinhandel vaker tijdelijk afwezig geweest. Jongeren, kortgeschoolden en niet-EU immigranten werkten voor het uitbreken van COVID-19 vaker in deze sectoren. Daarnaast werkten dezelfde kwetsbare groepen ook vaker in elementaire beroepen of als dienstverlenend personeel; in deze beroepen kwam tijdelijke afwezigheid vaker voor.

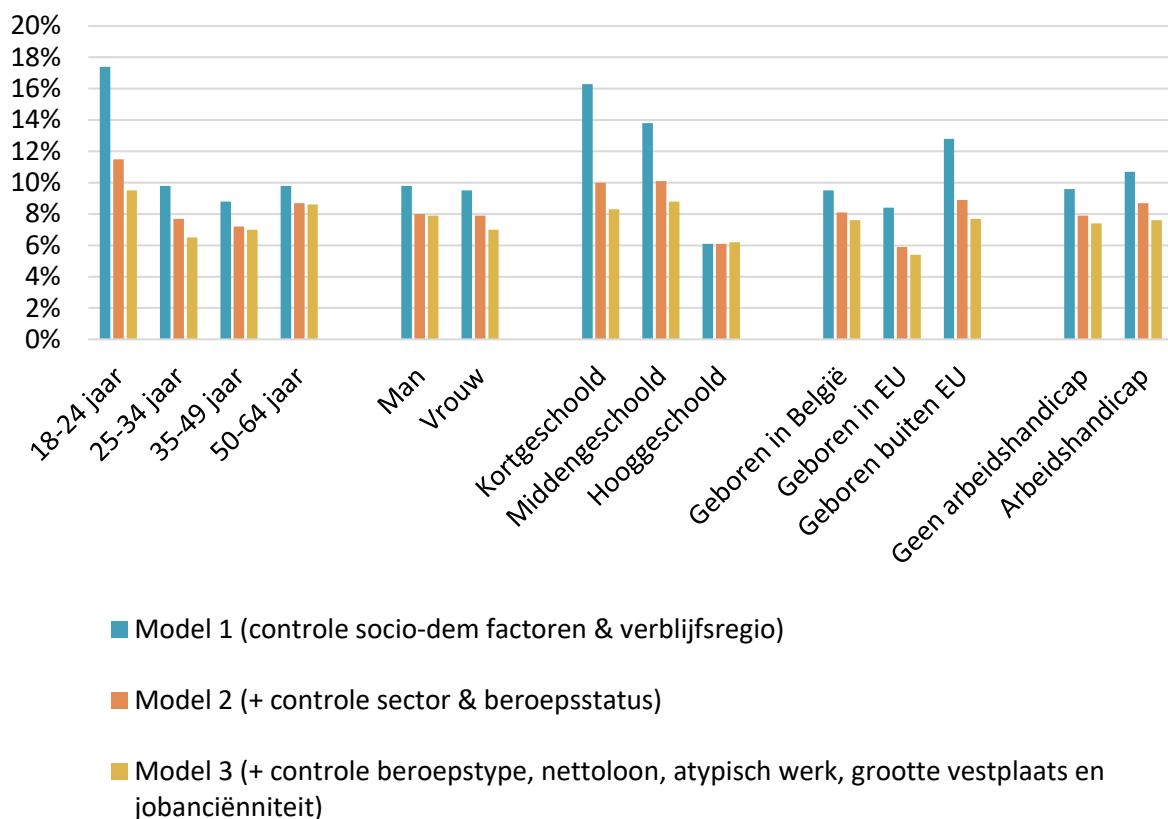
Naast sector en beroepsstatus speelden ook andere jobkenmerken een (kleinere) verklarende rol. Zo vinden we significante verschillen in de kans op tijdelijke afwezigheid tussen werknemers in lager betaalde en hoger betaalde jobs. Voor werknemers die behoorden tot het **laagst betaalde kwartiel** was de kans om **tijdelijk niet aan het werk** te zijn in het tweede

kwartaal van 2020 maar liefst **10 procentpunten hoger** dan voor werknemers die behoorden tot het hoogst betaalde kwartiel. Tijdelijke afwezigheid op het werk was daarnaast ook frequenter in de **privé sector** dan in de publieke sector, en binnen de privé sector overkwam het vaker **arbeiders** dan bedienden. Tot slot zijn er ook significante verschillen naar de grootte van het bedrijf, met **werknemers in kleine bedrijven** die vaker tijdelijk afwezig waren dan werknemers in middelgrote en grote bedrijven. De pre-COVID-19 oververtegenwoordiging van kwetsbare groepen in lager betaalde jobs, arbeider-statuten en kleine bedrijven verklaart dus ook deels waarom zij in het tweede kwartaal vaker tijdelijk niet aan werk waren.

Na controle voor demografische en jobkenmerken zijn de verschillen naar leeftijd en migratie-achtergrond niet langer significant, verschillen naar scholing blijven daarentegen wel significant.

Figuur 15. Sector en beroepsstatus bieden een belangrijkste verklaring voor de hogere tijdelijke afwezigheid op het werk bij kwetsbare groepen

Geschat aandeel werknemers dat niet heeft gewerkt tijdens de referentieweek in het tweede kwartaal van 2020, na controle voor socio-demografische en jobkenmerken, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werknemers op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=5.930). Niet gewerkt tijdens de referentieweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

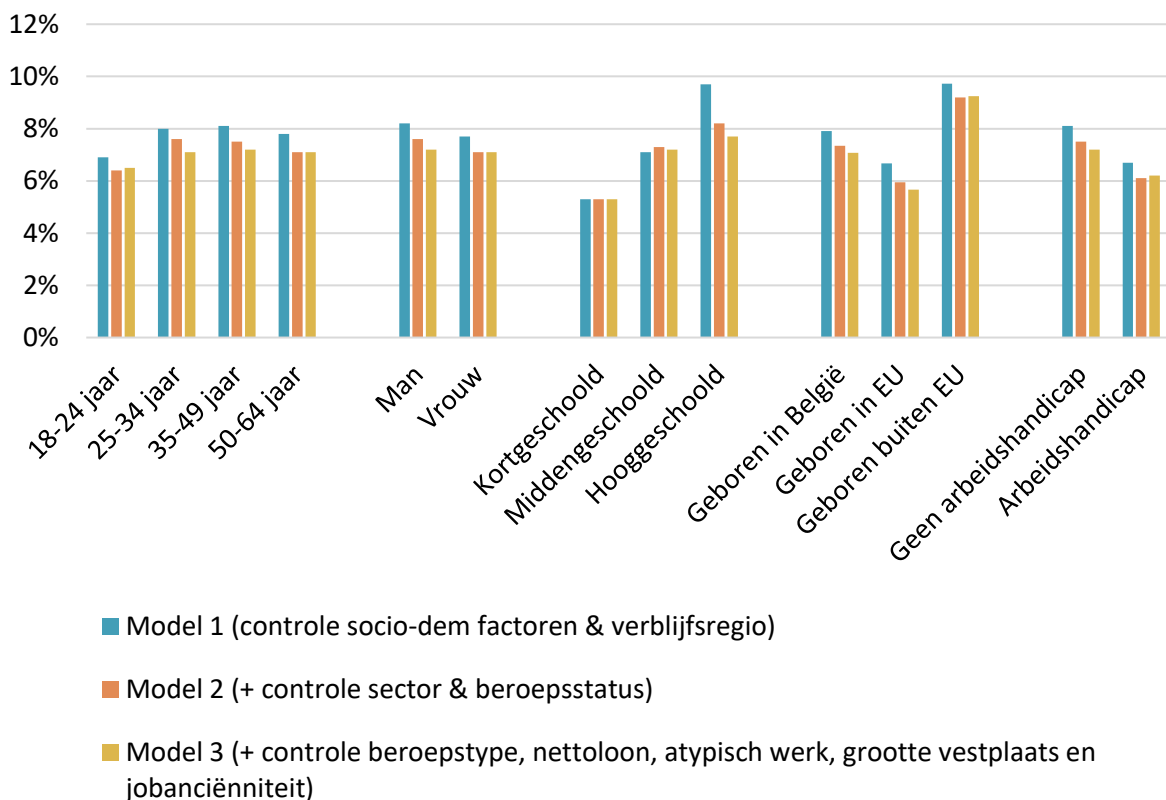
Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Tot slot kijken we naar de kans om minder uren dan gewoonlijk te hebben gewerkt in het tweede kwartaal van 2020. Figuur 11 toonde dat **arbeidsduurvermindering** vaker voorkwam bij **hooggeschoolde** dan bij midden- en kortgeschoolde werknemers. Figuur 16 maakt duidelijk dat de concentratie van hooggeschoolden in bepaalde **sectoren en beroepen** deels een verklaring biedt voor deze verschillen. Arbeidsduurvermindering kwam vaker voor in de sectoren **onderwijs** en **handel in onroerende goederen**, en in die sectoren zijn hooggeschoolden oververtegenwoordigd. Daarnaast bieden ook loonverschillen een bescheiden verklaring, aangezien werknemers in hoger betaalde jobs vaker tijdelijk minder uren werkten dan werknemers in lager betaalde jobs.

Na controle voor demografische en jobkenmerken verschillen enkel kortgeschoolden nog significant van hooggeschoolden wat betreft tijdelijk verlies van uren.

Figuur 16. Sector en beroepsstatus bieden een belangrijke verklaring voor de lagere kans op arbeidsduurvermindering bij kort- en middengeschoolden

Geschat aandeel werknemers dat minder dan gewoonlijk gewerkt heeft tijdens de referentieweek in het tweede kwartaal van 2020, na controle voor socio-demografische en jobkenmerken, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werknemers op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=5.930). Minder dan gewoonlijk gewerkt tijdens de referentieweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

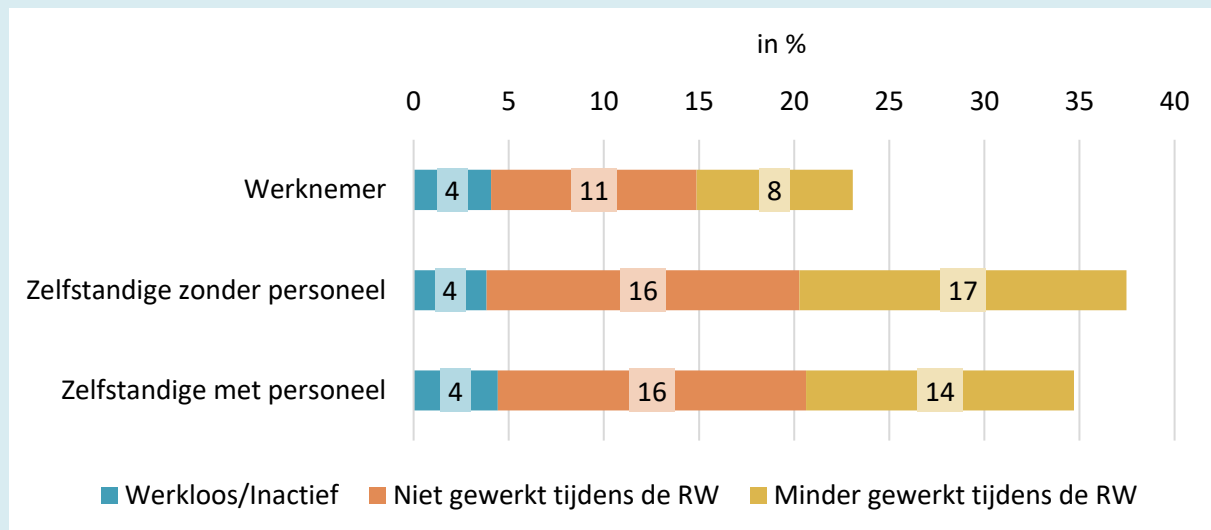
Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Kader 4. Zelfstandigen in de crisis

In bovenstaande focusten we voornamelijk op evoluties bij alle werkenden, en in de regressies enkel op de kernmerken van werknemers. Echter, omdat **zelfstandigen mogelijk harder geraakt** zijn geweest door de COVID-19 crisis dan werknemers splitsen we de resultaten voor alle werkenden hier uit naar statuut. Figuur 17 toont dat zelfstandigen (met en zonder werknemers) niet verschillen van werknemers wat betreft permanent baanverlies, maar dat ze wel vaker tijdelijk afwezig waren. Echter, het meest opvallend zijn de verschillen qua **arbeidsduurvermindering**: 14% van de zelfstandigen met personeel en 17% van de zelfstandigen zonder personeel werkten minder dan gewoonlijk in het tweede kwartaal van 2020, in vergelijking met 8% van de werknemers.

Figuur 17. Zelfstandigen zijn vaker tijdelijk afwezig en werkten vaker minder uren dan werknemers

Arbeidsmarktsituatie in 2de kwartaal 2020 van alle werkenden in 1ste kwartaal 2020 naar statuut, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werkenden op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=7.022). Steekproefgrootte voor de subgroepen is als volgt. Werknemers: 6.073; Zelfstandigen zonder personeel: 668; Zelfstandigen met personeel: 281. Niet of minder gewerkt tijdens de referentiweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

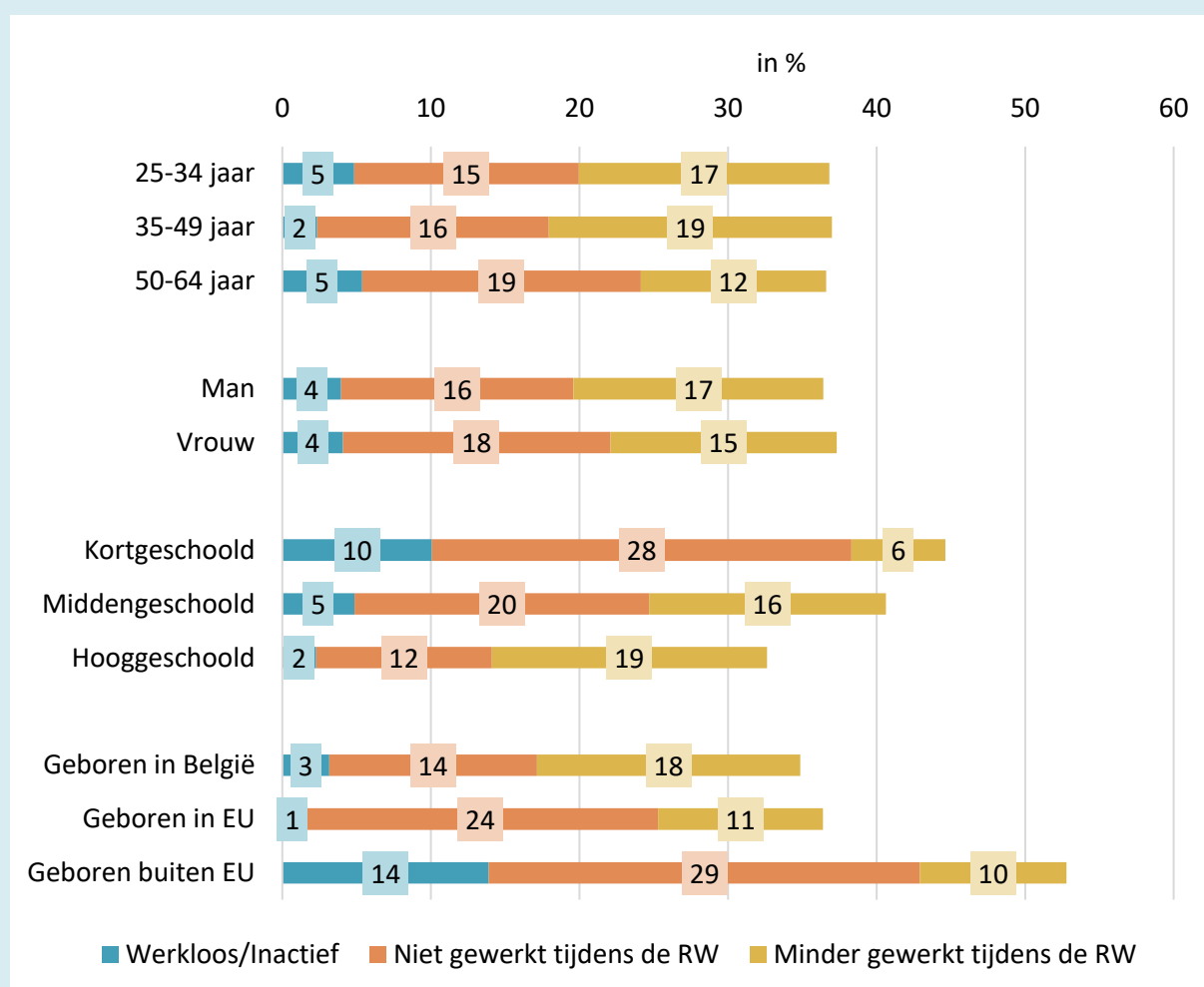
Vervolgens tonen we in Figuur 18 hoe het effect van de crisis op de zelfstandigen (met en zonder personeel) verschilt tussen socio-demografische groepen. De trends die we voor alle werkenden terugvonden in Figuur 11, vinden we opnieuw terug specifiek bij de zelfstandigen. Meer nog, enkele van de **demografische verschillen** komen bij de zelfstandigen **nog sterker naar voren**.

Kader 4 (vervolg)

Zo is het aandeel zelfstandigen dat permanent of tijdelijk **werk heeft verloren 2,7 maal hoger bij kortgeschoolden** dan bij hooggeschoolden. Ook naar **migratie-achtergrond** zijn er sterke verschillen: 43% van de niet-EU zelfstandigen heeft permanent of tijdelijk werk verloren, in vergelijking met 17% van de zelfstandigen geboren in België. De hooggeschoolde, in België geboren zelfstandigen zijn dus vaker aan de slag gebleven in het tweede kwartaal van 2020, maar hebben wel vaker minder uren gewerkt.

Figuur 18. Ook bij zelfstandigen zijn kortgeschoolden en niet-EU immigranten extra kwetsbaar wat betreft permanent en tijdelijk verlies van werk

Arbeidsmarktsituatie in 2de kwartaal 2020 van alle zelfstandigen in 1ste kwartaal 2020 naar werknemer/zelfstandige, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle zelfstandigen op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=949). Steekproefgrootte voor de subgroepen is als volgt. 25-34j: 170; 35-49j: 432; 50-64j: 336; Man: 643; Vrouw: 306; Kortgeschoold: 110; Middengespoold: 336; Hooggeschoold: 503; Geboren in België: 773; Geboren in EU: 94; Geboren buiten EU: 82. Niet of minder gewerkt tijdens de referentieweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

6 Werkbaarheid tijdens de *lockdown* is de drijvende factor

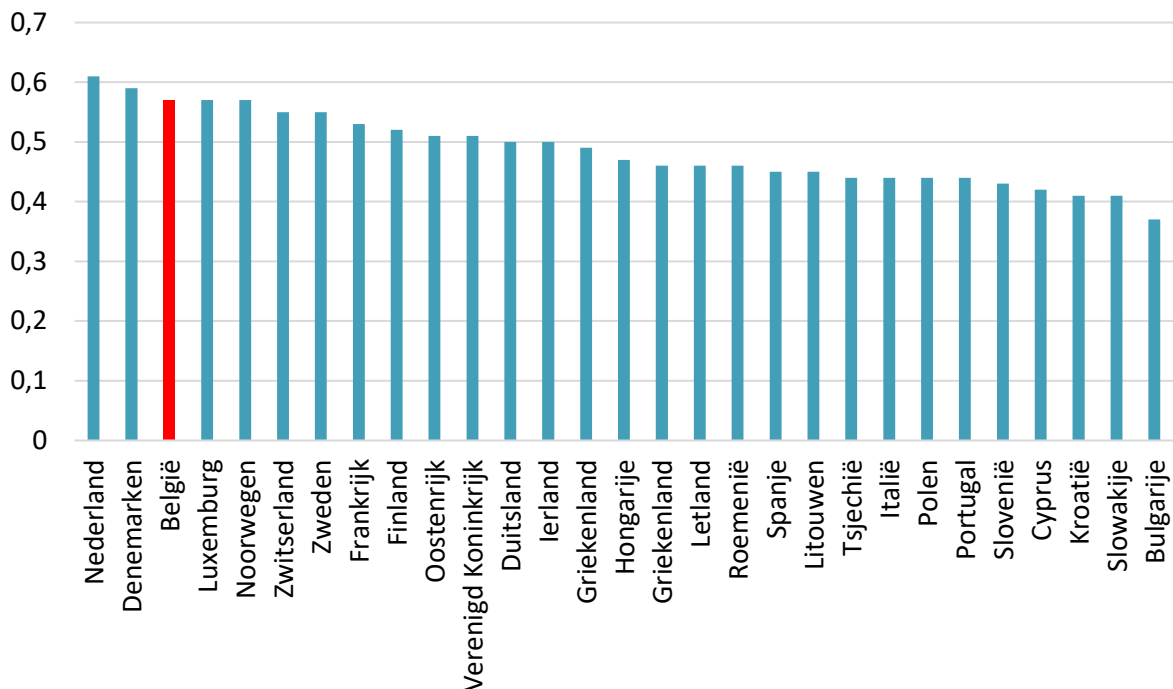
Een belangrijke vraag blijft natuurlijk **waarom** we zulke significante verschillen vinden tussen sectoren, beroepen en andere jobkenmerken. De relevante internationale literatuur wijst hiervoor in de eerste plaats naar de **mate waarin mensen aan het werk konden blijven tijdens de *lockdown*-periode** (zie bv. Beland et al. 2020 voor Canada; Montenovio et al., 2020 voor de VS; Alstadsæter et al. 2020 voor Noorwegen).

In deze nota bouwen we op het werk van Palomino en collega's (2020) die aan de hand van drie componenten een ***lockdown working ability (LWA) index*** hebben berekend voor alle EU-landen, inclusief België. Een eerste belangrijke component is de mate waarin een beroep zich leent tot **telewerk**. Dit wordt ingegeven door de verwachting dat de negatieve impact van COVID-19 zich vooral heeft laten voelen in beroepen die gepaard gaan met persoonlijk contact en dat de impact kleiner is in beroepen die vanop afstand kunnen gebeuren. Maar volgens de auteurs is de mogelijkheid om aan **telewerk te doen niet de enige bepalende factor** voor de mate waarin werknemers effectief konden blijven werken tijdens de *lockdown*-periode. Sommige sectoren – denk aan de gezondheidszorg of landbouw – werden immers niet of minder beïnvloed door de *lockdown* omdat ze als **essentieel** worden beschouwd, terwijl andere sectoren zoals horeca en entertainment net volledig **gesloten** zijn geweest om de verspreiding van COVID-19 tegen te gaan. In Bijlage 2 leggen we uit hoe Palomino en collega's de LWA index geoperationaliseerd en berekend hebben, op basis van **een index voor telewerk, een essentialiteitsscore en een sluitingsscore voor verschillende combinaties van beroepen en sectoren**.

Een van de vele interessante bevindingen uit het paper van Palomino en collega's is dat **die LWA index in België hoger** is dan in vele andere EU-landen. Figuur 19 toont dat België een gemiddelde LWA index heeft van 0,57. Enkel Nederland en Denemarken scoren hoger. Dat in België meer mensen aan het werk kunnen blijven tijdens een *lockdown* heeft natuurlijk te maken met de indicatoren waarop de LWA index berekend is. Zo is het **aandeel jobs dat zich leent voor telewerk en het aandeel 'essentiële jobs' in de economie relatief hoog in België**, in tegenstelling tot het aandeel 'gesloten jobs' dat in België lager is dan in vele andere Europese landen (Zie Palomino et al., 2020 p. 6).

Figuur 19. België scoort hoog op werkbaarheid tijdens de lockdown in vergelijking met andere Europese landen

Gemiddelde score op LWA index in EU-28

Noot : De LWA index dient men **niet** te interpreteren als het aandeel werkenden dat tijdens een *lockdown* aan de slag kan blijven, zie Bijlage 2.

Bron: Palomino, J. C., Rodriguez, J. G., & Sebastian, R. (2020). Wage inequality and poverty effects of lockdown and social distancing in Europe. *European Economic Review*, 129. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2020.103564>

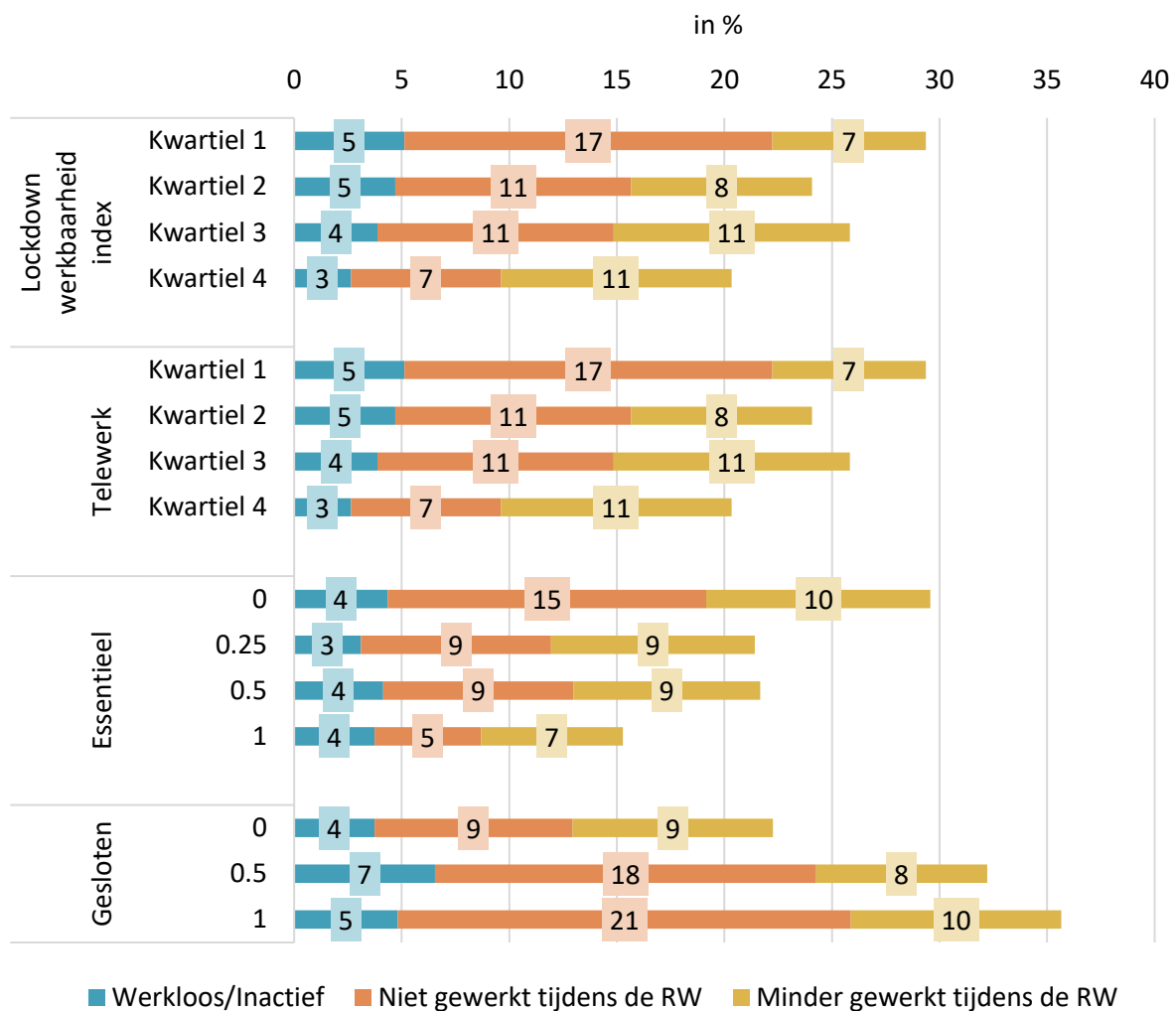
Bovenstaande Figuur toont de **gemiddelde** score op de LWA index in België, maar onderliggend zijn er natuurlijk belangrijke verschillen tussen werkenden die in verschillende sectoren en beroepen werken. De vraag die zich nu stelt is dus: in welke mate vertaalde de **lockdown working ability** van individuen in de maanden voor de COVID-19 crisis zich in permanent en tijdelijk verlies van werk en uren tijdens de eerste maanden van die crisis? Om die vraag te beantwoorden, maakten we gebruik van de gegevens uit Palomino et al. (2020) en koppelden we deze aan de EAK-data om voor elk van de werkende respondenten in de EAK een individuele LWA index score te berekenen.

In Figuur 20 tonen we de samenhang tussen de score op de LWA index en de transitie voor de groep van werkende respondenten in het tweede kwartaal van 2020. Daarnaast tonen we ook de resultaten voor de drie onderliggende componenten van de LWA, namelijk de index voor telewerk, de essentialiteitsscore en de sluitingsscore (Zie Bijlage 2). Samengevat zien we dat **werkenden met een hogere LWA score minder vaak permanent of tijdelijk werk zijn verloren**. Vooral voor tijdelijke afwezigheid op het werk vinden we aanzienlijke verschillen. Daarentegen zien we dat werkenden met een hogere LWA score vaker aan het werk zijn

gebleven, **maar wel minder uren werkten**. De resultaten voor de verschillende componenten liggen in dezelfde lijn. Werkenden die hogere waarden hebben op de telewerk index en de essentialiteitscore zijn minder vaak tijdelijk afwezig geweest tijdens het tweede kwartaal van 2020, terwijl werkenden met hogere waarden op de sluitingsscore net wel vaker tijdelijk afwezig waren.

Figuur 20. Werkenden met een lagere lockdown werkbaarheid voor de crisis leden hebben vaker permanent of tijdelijk werk verloren

Arbeidsmarktsituatie in 2de kwartaal 2020 van alle werkenden in 1ste kwartaal 2020 naar LWA index, telewerk index, essentialiteitscore en sluitingsscore, 18-64 jaar excl. studenten

Noot: Basis = alle werkenden op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=7.026). De beroepen bij de strijdkrachten zijn niet in de Figuur opgenomen. Niet of minder gewerkt tijdens de referentieweek is enkel omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Zie Bijlage 2 voor de operationalisering van de LWA index en haar componenten. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Figuur 20 suggereert dus dat de mate waarin werkenden aan de slag konden blijven tijdens een *lockdown* dé belangrijkste driver is van verschillen met betrekking tot tijdelijk verlies van werk. Om dat verder te exploreren tonen we in Tabel 3 de gemiddelde scores op de LWA index en haar componenten, naar socio-demografische groepen en jobkenmerken. In lijn met de verwachting, laat de Tabel zien dat jongeren, kortgeschoolden en niet-EU immigranten significant lager scoren op de LWA-index. Dat is ook het geval voor arbeiders, zelfstandigen en lager betaalde werknemers. Noteer vooral dat de kloof tussen kort- en hooggeschoolde mensen, alsook tussen lager betaalde en hoger betaalde werknemers bijzonder groot is. Dat wijst erop dat zonder de automatische stabilisatoren en de andere compenserende maatregelen de impact van COVID-19 geheel anders zou zijn geweest dan wat we observeren.

Tabel 3. Jongeren, kortgeschoolden en niet-EU immigranten scoren lager op de LWA-index, net als arbeiders, zelfstandigen, lager betaalde werknemers

Gemiddelde score op LWA index, telewerk index, essentialiteitscore en sluitingsscore naar socio-demografische en jobkenmerken

	Telewerk	Essentieel	Gesloten	LWA index
Totaal	2,490	1,933	1,371	2,490
18-24j	0,338	0,173	0,324	0,361
25-34j	0,474	0,293	0,199	0,570
35-49j	0,459	0,291	0,197	0,560
50-64j	0,431	0,323	0,192	0,569
Man	0,411	0,233	0,203	0,470
Vrouw	0,492	0,367	0,200	0,654
Kortgeschoold	0,139	0,250	0,238	0,312
Middengeschoold	0,299	0,301	0,240	0,429
Hooggeschoold	0,648	0,305	0,162	0,721
Geboren in België	0,468	0,308	0,186	0,585
Geboren in EU	0,412	0,232	0,263	0,447
Geboren buiten EU	0,301	0,251	0,283	0,395
Geen arbeidshandicap	0,459	0,173	0,324	0,361
Arbeidshandicap	0,334	0,143	0,517	0,351
Private sector - arbeider	0,079	0,217	0,181	0,258
Private sector - bediende	0,555	0,287	0,229	0,609
Publieke sector - stat. ambtenaar	0,736	0,390	0,096	0,843
Publieke sector - contractueel	0,499	0,507	0,121	0,750
Zelfstandige zonder personeel	0,404	0,256	0,283	0,505
Zelfstandige met personeel	0,412	0,161	0,354	0,399
Nettoloon kwartiel 1	0,268	0,347	0,243	0,474
Nettoloon kwartiel 2	0,359	0,300	0,208	0,496
Nettoloon kwartiel 3	0,510	0,292	0,146	0,606
Nettoloon kwartiel 4	0,652	0,298	0,139	0,697

Voltijds	0,467	0,266	0,204	0,539
Deeltijds	0,395	0,388	0,192	0,613
Vast contract	0,462	0,312	0,177	0,580
Tijdelijk contract	0,382	0,243	0,277	0,447
0-1 jaar anciënniteit	0,393	0,275	0,268	0,470
1-4 jaar	0,459	0,248	0,233	0,520
5-9 jaar	0,451	0,272	0,205	0,535
10+ jaar	0,460	0,330	0,170	0,605
0-49 werknemers	0,426	0,233	0,267	0,491
50-249	0,478	0,321	0,153	0,605
250+	0,471	0,405	0,108	0,652

Noot: Basis = alle werkenden op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=7.026). De beroepen bij de strijdkrachten zijn niet in de Figuur opgenomen. Zie Bijlage 2 voor de operationalisering van de LWA index en haar componenten. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

7 Conclusie

Deze COVIVAT nota kijkt naar de initiële impact van de COVID-19 pandemie op de arbeidsmarkt in België. We gebruiken daarvoor data uit de Enquête naar de arbeidskrachten (EAK) van Statbel. Dit is een grootschalige en representatieve bevraging van Belgische huishoudens op actieve leeftijd. Elke maand worden duizenden huishoudens bevraagd maar de gegevens worden in de regel weergegeven op kwartaalbasis. Een bijzonder interessant kenmerk van de EAK is dat dezelfde respondenten meerdere keren worden bevraagd op verschillende tijdstippen. Dat laat toe een kijk te krijgen op de transitie die mensen maken in hun beroepsleven.

Meer bepaald laat dat ons hier toe te vergelijken hoe het mensen verging in het kwartaal grofweg voor de COVID-19 crisis en het eerste kwartaal van die crisis. Wie heeft werk verloren? Wie is gestopt met werk zoeken? Wie is minder gaan werken of tijdelijk afwezig op het werk? We stellen daarbij ook de vraag: hoe kunnen we dit nu verklaren door de sectoren en beroepen waarin mensen werken dan wel door andere factoren?

Eerste bevinding. Aan de oppervlakte had de COVID-19 crisis en de daaropvolgende *lockdown* van grote delen van de economie nauwelijks een impact op de Belgische arbeidsmarkt. De **tewerkstellingscijfers en werkloosheidscijfers bleven merkwaardig stabiel**. Dat was in vele landen het geval omdat overheden maatregelen namen om werknemers te beschermen, maar de stabilisatie in België was uitzonderlijk succesvol. Nu kan dit alles niet verbazen. In zoverre dat werknemers een contractuele band houden met hun werkgever zullen ze geregistreerd blijven als tewerkgesteld.

Toch waren er enkele belangrijke bewegingen. De **inactiviteitsgraad van de beroepsbevolking steeg** tussen het eerste en tweede kwartaal van 2020 van 22,8% naar 23,5%. Deze toename was volledig te wijten aan een stijging van het aantal mensen die **wel wilden werken maar toch niet actief op zoek waren** naar een job. De stijging van deze groep '**latente werklozen**' verklaart waarom de lichte afname van de werkzaamheidsgraad in het tweede kwartaal van 2020 zich niet vertaalde in een toename van de werkloosheid. Die daalde zelfs licht.

De grote beweging tussen het eerste en tweede kwartaal van dit jaar was uiteraard de **ongeziene afname van de daadwerkelijke arbeidstijd** bij mensen die in dienst bleven. Velen bleven een tijdlang helemaal weg van het werk. Anderen verminderden hun arbeidsduur.

Onze analyse laat zien dat niet iedereen in dezelfde mate werd getroffen. Jongeren werden aanzienlijk meer getroffen dan ouderen. **Werkzoekende jongeren** kwamen vaker dan voorgaande jaren in de **inactiviteit** terecht omdat ze stopten met actief zoeken naar werk. Diegenen die bleven zoeken vonden minder makkelijk een job. Ook liepen jongeren die werkten voor de COVID-19 crisis een relatief hogere kans op baanverlies. Daarnaast ondervonden **midden- en zeker kortgeschoolde werkzoekenden** een sterkere impact. Ze kwamen vaker dan de vorige jaren in de inactiviteit terecht. Op vlak van baanverlies voor de werkenden waren er naar scholing weliswaar minder verschillen. Een andere markant zwaarder getroffen groep zijn **personen geboren buiten de EU**. Ook zij kwamen **vaker in inactiviteit** terecht dan werkzoekenden geboren in België. Bovendien tekenen zich opvallende verschillen af wat betreft baanverlies.

Hoe komt dit nu? Heeft het te maken met het feit dat jongeren, kortgeschoolden of niet EU migranten verhoudingsgewijs meer tewerkgesteld zijn in de zwaarder getroffen sectoren? Onze analyse leert dat de verdeling overheen sectoren en beroepen weinig bijdraagt aan de verklaring voor hun relatief grotere kans op baanverlies. Het **nadeel van deze kwetsbare groepen wordt vooral verklaard door hun oververtegenwoordiging in atypisch werk en jobs met lage anciënniteit**. Dat kwetsbare groepen pre-COVID-19 vaker aan de slag waren in tijdelijke contracten, als deeltijdse werkkrachten en in jobs met minder anciënniteit biedt dus een belangrijke verklaringsgrond voor waarom ze in deze crisis vaker permanent hun baan zijn verloren.

Wanneer we kijken naar het effect van de COVID-19 crisis op de arbeidsduur van de werkenden zien we een belangrijke **tweedeling: tijdelijk verlies van werk was geconcentreerd bij kwetsbare groepen** (jongeren, kortgeschoolden en niet-EU immigranten), **terwijl urenverlies vaker voorkwam bij sterkere profielen**.

Als het gaat om **tijdelijke afwezigheid op het werk dan zijn sector en beroepsstatus belangrijke verklarende factoren**. Werknemers in sectoren als horeca, kunst en amusement, de bouw en groot- en kleinhandel moesten veel vaker de effectieve werktijd van hun werknemers terugschroeven naar nul. Werknemers in elementaire beroepen, dienstverlenend personeel en verkopers werden ook harder geraakt in termen van tijdelijke afwezigheid. Jongeren, kortgeschoolden en niet-EU immigranten werkten vaker in deze

sectoren en beroepen. We zien bovendien interessante verschillen naar beloningsniveau. **Lager betaalde werknemers** waren veel vaker tijdelijk afwezig (en bijgevolg vaak tijdelijk werkloos) dan hoger betaalde werknemers. Tijdelijke afwezigheid op het werk was daarnaast ook frequenter in de **privésector** dan in de publieke sector, en binnen de privé sector overkwam het vaker **arbeiders** dan bedienden. Tot slot zijn er ook significante verschillen naar de grootte van het bedrijf, met werknemers van kleine bedrijven die harder geraakt werden dan werknemers van middelgrote en grote bedrijven.

Dit alles heeft heel veel te maken de **mate waarin mensen aan het werk konden blijven tijdens de lockdown-periode**. In deze nota hebben we een **lockdown working ability (LWA) index** berekend die capteert in welke mate mensen thuis konden werken dan wel in een essentieel beroep waren tewerkgesteld. België scoort vergelijkenderwijs erg hoog op deze index wat mede kan verklaren waarom de impact van COVID-19 op tewerkstelling relatief beperkt bleef. Maar we zien grote verschillen binnen België in de mate waarin mensen aan de slag konden blijven omdat ze essentieel waren dan wel van thuis uit konden werken. Vooral kortgeschoolden en niet-EU immigranten scoren veel lager op de LWA-index. Dat is ook het geval voor arbeiders, zelfstandigen en lager betaalde werknemers.

Kortom, zonder de vele overheidsmaatregelen zou de impact van COVID-19 veel zwaarder zijn geweest, zeker op lager betaalde en kortgeschoolde mensen. De automatische stabilisatoren zoals de tijdelijke werkloosheid hebben hun naam meer dan waargemaakt. De zwaarste economische schok in 70 jaar bracht aan de oppervlakte van de Belgische arbeidsmarkt niet meer dan enige rimpelingen teweeg. De oppervlakte mag dan wel vrij stabiel zijn, de COVID-19 schok bracht wel degelijk significante rimpels die tot grotere golven kunnen uitgroeien naarmate de crisis langer voortduurt. Het is bijvoorbeeld **opvallend dat jongeren relatief zwaar zijn getroffen, evenals mensen die een migratieachtergrond van buiten de EU hebben**. Dit is een klassiek verschijnsel waarbij de segmenten van de arbeidsmarkt die het laatst aan de beurt zijn voor nieuwe jobs in tijden van hoogconjunctuur deze ook weer het eerst verliezen. Naarmate de COVID-19 crisis voortduurt en de impact zich dieper laat voelen zal deze dynamiek zich mogelijk versterken.

Nu is de grote vraag wat er verder gaat gebeuren. Er is gestabiliseerd maar alle tekenen wijzen erop dat een aantal **sectoren fundamenteel zullen getransformeerd** worden door COVID-19. De manier waarop mensen bepaalde producten en diensten kopen lijkt structureel getransformeerd nu zowat iedereen de weg heeft gevonden naar de e-commerce. Niet alleen consumenten zullen zich minder fysiek verplaatsen naar winkels. Het is ook perfect denkbaar dat men zich veel minder fysiek zal verplaatsen om zelf te werken, zij het met auto, trein of vliegtuig. Het is ook maar de vraag hoe snel mensen zich weer comfortabel zullen voelen op massale evenementen zoals beurzen, conferenties of concerten. Dergelijke directe gevolgen van COVID-19 zullen verdere indirecte effecten hebben voor tewerkstelling in sectoren zoals bouw, onderhoud, catering, detailhandel en zo meer. De tijd dat mensen massaal elke dag pendelen is misschien ook definitief voorbij, wat een impact zal hebben op bedrijvigheden die van pendelaars leven.

De bedrijvenenquêtes van de ERMG laten in elk geval zien dat bedrijven grote veranderingen verwachten in hun personeelsbestand. Die enquête laat trouwens ook zien dat het herstel maar zeer moeizaam verliep toen de *social distancing* maatregelen werden afgezwakt. Dat was niet alleen het geval in sectoren waar er nog beperkingen gelden maar ook in sectoren waar dat veel minder of niet het geval was. De vraag stelt zich bijgevolg **wanneer de arbeidsmarkt zich echt in beweging zal zetten en hoe goed werknemers en werkgevers dan voorbereid zullen zijn voor de transities** die welhaast onvermijdelijk zullen volgen. De gegevens in deze nota laten zien dat de COVID-19 crisis een sterke daling bracht in de deelname aan opleidingen. Dat is in zekere zin logisch omdat veel opleidingen nog fysieke aanwezigheid vereisten. Toch vond **maar een fractie van de werknemers** die in het tweede kwartaal van dit jaar niet of minder werkten omwille van de partiële *lockdown* de weg naar een **opleiding**. Terwijl er toch wel inspanningen werden geleverd om het online aanbod uit te breiden of beter bekend te maken. Dit doet evident de vraag rijzen of deze mensen voldoende voorbereid worden op **de structurele transformaties** die allicht nog zullen volgen. Inmiddels zijn allerlei bijkomende initiatieven genomen. Mensen die langere tijd tijdelijk werkloos zijn werden bijvoorbeeld door de VDAB aangeschreven met de (vrijblijvende) uitnodiging om een opleiding deel te nemen. Tijdelijk werklozen worden al op beperkte schaal ingezet in andere sectoren of ze worden aangemoedigd om dat te doen. Grote vraag is of dit alles volstaat.

Referenties

- Alstadsæter, A., Bratsberg, B., Eielsen, G., Kopczuk, W., Markussen, S., Raaum, O., & Røed, K. (2020). The first weeks of the coronavirus crisis: Who got hit, when and why? Evidence from Norway. National Bureau of Economic Research. Working Paper No. 27131. <https://www.nber.org/papers/w27131>
- Béland, L.P., Brodeur, A., Mikola, D., & Wright, T. (2020). The Short-Term Economic Consequences of Covid-19: Occupation Tasks and Mental Health in Canada. IZA Discussion Paper No. 13254. <https://ssrn.com/abstract=3602430>
- Decoster, A., Van Lancker, W., Vanderkelen, J., & Vanheukelom, T. (2020). Sociaal-economische kenmerken van werknemers en zelfstandigen in sectoren getroffen door de lockdown. COVIVAT Beleidsnota No. 3. <https://sites.google.com/view/covivat/publicaties#h.if6rx0yfc6hk>
- De Smet, R., Penders, I., Sourbron, M., Vansteenkiste, S., Boey, R., Van Langenhove, H. & Van Onacker, E. (2020). Trendrapport 2020: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt (Werk.Rapport 2020 nr.4). Brussel/Leuven: Departement Werk en Sociale Economie/Steunpunt Werk. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/trendrapport-2020-kwetsbare-groepen-op-de-arbeidsmarkt>
- Economic Risk Management Group (ERMG) (7 oktober 2020). COVID-19 Dashboard of Economic Indicators. <https://www.nbb.be/en/covid-19/covid-19-dashboard-economic-indicators>

- Horemans, J., Kuypers, S., Marchal, S., & Marx, I. (2020). Een profielschets van armoede en financiële bestaanszekerheid bij werkende Belgen. <https://sites.google.com/view/covivat/publicaties#h.592o7wvruvtq>
- Montenovo, L., Jiang, X., Rojas, F. L., Schmutte, I. M., Simon, K. I., Weinberg, B. A., & Wing, C. (2020). Determinants of disparities in covid-19 job losses (No. w27132). National Bureau of Economic Research. National Bureau of Economic Research. Working Paper No. 27132. <https://www.nber.org/papers/w27132>
- OESO (2020). Job retention schemes during the COVID-19 lockdown and beyond. Parijs. <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/job-retention-schemes-during-the-covid-19-lockdown-and-beyond-0853ba1d/>
- Palomino, J. C., Rodriguez, J. G., & Sebastian, R. (2020). Wage inequality and poverty effects of lockdown and social distancing in Europe. European Economic Review, 129. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2020.103564>
- Vandekerkhove, T., Struyven, L., Goesaert, T., & Vets, P. (2020). Hotspots van tijdelijke werkloosheid, hotspots van arbeidsmarktdynamiek? Leuven: Dynam. <https://www.dynamstat.be/nl/publicaties/hotspots-van-tijdelijke-werkloosheid-hotspots-van-arbeidsmarktdynamiek>
- Vansteenkiste, S., Sourbron, M., Scholiers, B., Van Onacker, E., De Graeve, P., & De Smet, R. (2019). Een inclusieve benadering van het arbeidspotentieel van de Vlaamse bevolking op basis van enquête- en administratieve data (Werk.Rapport 2019 nr.1). Leuven: Steunpunt Werk. <https://www.steunpuntwerk.be/node/4077>

Bijlage 1. Regressieresultaten¹²

Tabel A1. Logit regressie – permanent verlies van werk – marginale effecten

Afh. var. = permanent verlies van werk Gemiddelde 2de kwartaal 2020 = 0,041 Stand. afw. = 0,003	(1)	(2)	(3)	(4)
Vrouw	0,010* 0,006	0,014* 0,007	0,009 0,007	0,006 0,007
Kinderen	-0,009 0,007	-0,009 0,007	-0,006 0,007	-0,006 0,007
18-24j	0,026* 0,013	0,024* 0,013	-0,006 0,014	-0,004 0,014
25-34j	0,018* 0,009	0,017* 0,009	0,004 0,009	0,005 0,009
50-64j	0,013* 0,008	0,014* 0,008	0,015** 0,007	0,015** 0,007
Kortgeschoold	0,021** 0,009	0,013 0,011	0,011 0,01	0,009 0,01
Middengespoold	0,01 0,007	0,001 0,008	-0,001 0,008	0 0,008
Geboren in EU	0,005 0,012	0,003 0,012	0,001 0,011	0 0,011
Geboren buiten EU	0,046*** 0,01	0,044*** 0,01	0,031*** 0,011	0,030*** 0,011
Met arbeidshandicap	0,031*** 0,009	0,031*** 0,009	0,026*** 0,008	0,027*** 0,008
Brussels H Gewest	0,007 0,012	0,007 0,013	0,007 0,012	0,008 0,012
Waals Gewest	0,014** 0,007	0,013** 0,007	0,01 0,007	0,01 0,007
Landbouw		0,001 0,042	-0,039 0,049	
Industrie		0,028** 0,014	0,031** 0,012	
Productie & distributie		0,016 0,021	0,027 0,021	
Bouwnijverheid		0,013 0,016	0,011 0,016	
Groot- & detailhandel		-0,006 0,011	-0,002 0,01	
Vervoer & opslag		0,031** 0,014	0,032** 0,013	
Verschaffen accommodatie & maaltijden		0,018 0,014	0,011 0,014	

¹² Aangezien het hier gaat om logit-modellen zijn de coëfficiënten (uitgezonderd het teken) moeilijk te interpreteren. Daarom tonen we de gemiddelde marginale effecten, die weergeven wat de stijging (in procentpunten) is in de kans op (i) permanent verlies van werk, (ii) tijdelijk verlies van werk, en (iii) tijdelijk verlies van uren, bij een eenheidsverandering van de onafhankelijke variabele, wanneer alle overige onafhankelijke variabelen gelijk zijn aan hun gemiddelde waarde.

Informatie & communicatie	0,005 0,019	0,006 0,019	
Financiële activiteiten & verzekeringen	-0,005 0,019	0,001 0,018	
Handel onroerende goed	-0,009 0,041	-0,002 0,039	
Vrije beroepen	-0,007 0,021	-0,004 0,021	
Openbaar bestuur & defensie	-0,003 0,013	0,004 0,015	
Onderwijs	-0,005 0,011	-0,002 0,014	
Kunst, amusement & recreatie	0,028* 0,016	0,030** 0,015	
Overige diensten	0,02 0,02	0,022 0,019	
Managers	0,002 0,016	0,001 0,016	
Technici & verwante beroepen	-0,006 0,012	-0,01 0,012	
Administratief personeel	-0,003 0,012	-0,01 0,011	
Dienstverlenend personeel & verkopers	0,023* 0,012	0,005 0,011	
Geschoolde landbouwers	0,041 0,029	0,029 0,026	
Ambachtsslieden	0,004 0,015	-0,009 0,016	
Bedieners van machines & installaties	-0,015 0,018	-0,027 0,018	
Elementaire beroepen	0,005 0,012	-0,014 0,014	
Private sector - arbeider		0,006 0,011	0,003 0,009
Publieke sector - statutair ambtenaar		-0,014 0,014	-0,016 0,011
Publieke sector - contractueel		-0,005 0,013	-0,007 0,01
Nettoloon missend		0,020* 0,012	0,017 0,012
Nettoloon kwartiel 1		0,011 0,013	0,006 0,013
Nettoloon kwartiel 2		0,016 0,013	0,014 0,013
Nettoloon kwartiel 3		-0,004 0,013	-0,006 0,013
Tijdelijk contract		0,035*** 0,009	0,035*** 0,009
Deeltijds werk		0,013* 0,007	0,011* 0,007
50-249 wn		-0,003 0,008	-0,003 0,008

250+ wn	0	0,003
	<i>0,008</i>	<i>0,008</i>
Grootte vestplaats missend	0,039***	0,041***
	<i>0,013</i>	<i>0,015</i>
<1jaar jobanciënniteit	0,017*	0,015
	<i>0,01</i>	<i>0,01</i>
1-3 jaar	0,01	0,01
	<i>0,01</i>	<i>0,01</i>
4-9 jaar	0,006	0,005
	<i>0,008</i>	<i>0,008</i>
LWA index		-0,006
		<i>0,008</i>

Noot: *** $p < 0,01$; ** $p < 0,05$; * $p < 0,1$. Standaardafwijking in cursief. Basis = alle werknemers op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=5.930). Model 1 bevat socio-demografische kenmerken en verblijfsregio; Model 2 voegt sector en beroepsstatus toe; Model 3 voegt andere jobkenmerken toe; Model 4 vervangt de sector en beroepsstatus door de *lockdown* werkbaarheid index. Referentiecategorieën: man; 35-49j; hooggeschoold; geboren in België; zonder arbeidshandicap; Vlaams Gewest; Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening; Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen; nettoloon kwartiel 4; vast contract; voltijds werk; 0-49 werknemers; 10+ jaar jobanciënniteit. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Tabel A2. Logit regressie – tijdelijk verlies van werk – marginale effecten

Afh. var. = tijdelijk verlies van werk	(1)	(2)	(3)	(4)
Gemiddelde 2de kwartaal 2020 = 0,108				
Stand. afw. = 0,005				
Vrouw	-0,003 <i>0,01</i>	-0,003 <i>0,011</i>	-0,013 <i>0,011</i>	-0,006 <i>0,011</i>
Kinderen	-0,002 <i>0,01</i>	0,002 <i>0,01</i>	0,006 <i>0,01</i>	0,005 <i>0,01</i>
18-24j	0,071*** <i>0,022</i>	0,047** <i>0,022</i>	0,033 <i>0,022</i>	0,035 <i>0,022</i>
25-34j	0,01 <i>0,013</i>	0,005 <i>0,012</i>	-0,006 <i>0,012</i>	-0,006 <i>0,012</i>
50-64j	0,011 <i>0,012</i>	0,017 <i>0,011</i>	0,021* <i>0,012</i>	0,018 <i>0,011</i>
Kortgeschoold	0,103*** <i>0,014</i>	0,050*** <i>0,017</i>	0,028* <i>0,016</i>	0,016 <i>0,016</i>
Middengeschoold	0,084*** <i>0,011</i>	0,049*** <i>0,013</i>	0,032*** <i>0,012</i>	0,019 <i>0,012</i>
Geboren in EU	-0,013 <i>0,017</i>	-0,025 <i>0,016</i>	-0,027* <i>0,016</i>	-0,032* <i>0,017</i>
Geboren buiten EU	0,031* <i>0,017</i>	0,011 <i>0,015</i>	0,002 <i>0,015</i>	0,002 <i>0,016</i>
Met arbeidshandicap	0,012 <i>0,016</i>	0,007 <i>0,015</i>	0,001 <i>0,014</i>	0,002 <i>0,015</i>
Brussels H Gewest	0,060*** <i>0,013</i>	0,054*** <i>0,014</i>	0,047*** <i>0,014</i>	0,054*** <i>0,014</i>
Waals Gewest	0,015 <i>0,01</i>	0,013 <i>0,01</i>	0,013 <i>0,01</i>	0,012 <i>0,01</i>
Landbouw		-0,14 <i>0,092</i>	-0,153* <i>0,092</i>	
Industrie		0,028 <i>0,018</i>	0,031* <i>0,018</i>	
Productie & distributie		-0,072 <i>0,047</i>	-0,047 <i>0,048</i>	
Bouwnijverheid		0,066*** <i>0,023</i>	0,058** <i>0,023</i>	
Groot- & detailhandel		0,054*** <i>0,015</i>	0,048*** <i>0,015</i>	
Vervoer & opslag		-0,014 <i>0,025</i>	0,003 <i>0,024</i>	
Verschaffen accommodatie & maaltijden		0,172*** <i>0,022</i>	0,152*** <i>0,022</i>	
Informatie & communicatie		0,048 <i>0,041</i>	0,05 <i>0,04</i>	
Financiële activiteiten & verzekeringen		-0,041 <i>0,038</i>	-0,036 <i>0,038</i>	
Handel onroerende goed		-0,081 <i>0,072</i>	-0,082 <i>0,07</i>	

Vrije beroepen	-0,014 0,028	-0,02 0,028	
Openbaar bestuur & defensie	-0,154*** 0,029	-0,102*** 0,029	
Onderwijs	0,044*** 0,017	0,075*** 0,017	
Kunst, amusement & recreatie	0,138*** 0,029	0,143*** 0,03	
Overige diensten	0,043 0,033	0,041 0,033	
Managers	-0,015 0,024	-0,012 0,024	
Technici & verwante beroepen	0,021 0,018	0,011 0,018	
Administratief personeel	0,031* 0,019	0,01 0,019	
Dienstverlenend personeel & verkopers	0,047** 0,019	0,015 0,02	
Geschoolde landbouwers	-0,016 0,096	-0,049 0,093	
Ambachtslieden	0,051** 0,022	0,01 0,023	
Bedieners van machines & installaties	0,035 0,026	-0,001 0,026	
Elementaire beroepen	0,082*** 0,02	0,032 0,021	
Private sector - arbeider		0,027** 0,013	0,027** 0,012
Publieke sector - statutair ambtenaar		-0,050*** 0,019	-0,027 0,018
Publieke sector - contractueel		-0,061*** 0,019	-0,058*** 0,019
Nettoloon missend		0,067*** 0,018	0,073*** 0,018
Nettoloon kwartiel 1		0,101*** 0,021	0,101*** 0,02
Nettoloon kwartiel 2		0,073*** 0,02	0,067*** 0,019
Nettoloon kwartiel 3		0,047*** 0,017	0,046*** 0,018
Tijdelijk contract		-0,001 0,018	0,008 0,017
Deeltijds werk		-0,004 0,012	0,006 0,011
50-249 wn		-0,024** 0,012	-0,030** 0,012
250+ wn		-0,027** 0,013	-0,042*** 0,013
Grootte vestplaats missend		-0,014	-0,028

	<i>0,03</i>	<i>0,029</i>
<1jaar jobanciënniteit	0,007	0,006
	<i>0,016</i>	<i>0,016</i>
1-3 jaar	0,004	0,01
	<i>0,015</i>	<i>0,015</i>
4-9 jaar	0,011	0,013
	<i>0,012</i>	<i>0,012</i>
LWA index		-0,085***
		<i>0,012</i>

Noot: *** $p < 0,01$; ** $p < 0,05$; * $p < 0,1$. Standaardafwijking in cursief. Basis = alle werknemers op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=5.930). Model 1 bevat socio-demografische kenmerken en verblijfsregio; Model 2 voegt sector en beroepsstatus toe; Model 3 voegt andere jobkenmerken toe; Model 4 vervangt de sector en beroepsstatus door de *lockdown* werkbaarheid index. Referentiecategorieën: man; 35-49j; hooggeschoold; geboren in België; zonder arbeidshandicap; Vlaams Gewest; Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening; Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen; nettoloon kwartiel 4; vast contract; voltijds werk; 0-49 werknemers; 10+ jaar jobanciënniteit. Niet gewerkt tijdens de referentieweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Tabel A3. Logit regressie – tijdelijk verlies van uren – marginale effecten

Afh. var. = tijdelijk verlies van uren Gemiddelde 2de kwartaal 2020 = 0,802 Stand. afw. = 0,004	(1)	(2)	(3)	(4)
Vrouw	-0,004 <i>0,008</i>	-0,008 <i>0,009</i>	-0,003 <i>0,009</i>	0,002 <i>0,009</i>
Kinderen	0,002 <i>0,009</i>	0,002 <i>0,009</i>	0,001 <i>0,009</i>	0,001 <i>0,009</i>
18-24j	-0,011 <i>0,02</i>	-0,01 <i>0,02</i>	-0,007 <i>0,021</i>	-0,008 <i>0,021</i>
25-34j	0 <i>0,011</i>	0,001 <i>0,011</i>	-0,003 <i>0,011</i>	-0,002 <i>0,011</i>
50-64j	-0,002 <i>0,01</i>	-0,004 <i>0,01</i>	-0,002 <i>0,01</i>	-0,001 <i>0,011</i>
Kortgeschoold	-0,050*** <i>0,015</i>	-0,033* <i>0,017</i>	-0,029* <i>0,017</i>	-0,039** <i>0,016</i>
Middengeschoold	-0,026*** <i>0,009</i>	-0,008 <i>0,011</i>	-0,005 <i>0,011</i>	-0,017* <i>0,01</i>
Geboren in EU	-0,014 <i>0,02</i>	-0,014 <i>0,02</i>	-0,015 <i>0,02</i>	-0,011 <i>0,02</i>
Geboren buiten EU	0,017 <i>0,015</i>	0,02 <i>0,015</i>	0,023 <i>0,015</i>	0,023 <i>0,015</i>
Met arbeidshandicap	-0,015 <i>0,016</i>	-0,017 <i>0,016</i>	-0,013 <i>0,016</i>	-0,011 <i>0,016</i>
Brussels H Gewest	-0,035** <i>0,017</i>	-0,033* <i>0,017</i>	-0,033* <i>0,017</i>	-0,036** <i>0,017</i>
Waals Gewest	0,006 <i>0,008</i>	0,005 <i>0,008</i>	0,004 <i>0,008</i>	0,004 <i>0,008</i>
Landbouw		-0,066 <i>0,08</i>	-0,073 <i>0,08</i>	
Industrie		0,026* <i>0,015</i>	0,02 <i>0,015</i>	
Productie & distributie		-0,03 <i>0,04</i>	-0,035 <i>0,04</i>	
Bouwnijverheid		0,009 <i>0,021</i>	0 <i>0,021</i>	
Groot- & detailhandel		0,015 <i>0,017</i>	0,004 <i>0,016</i>	
Vervoer & opslag		0,019 <i>0,022</i>	0,014 <i>0,022</i>	
Verschaffen accommodatie & maaltijden		-0,043 <i>0,037</i>	-0,049 <i>0,037</i>	
Informatie & communicatie		-0,002 <i>0,027</i>	-0,009 <i>0,027</i>	
Financiële activiteiten & verzekeringen		0,031 <i>0,024</i>	0,027 <i>0,023</i>	
Handel onroerende goed		0,097*** <i>0,034</i>	0,091*** <i>0,034</i>	
Vrije beroepen		0,023 <i>0,02</i>	0,01 <i>0,02</i>	
Openbaar bestuur & defensie		-0,023	-0,017	

	<i>0,017</i>	<i>0,019</i>	
Onderwijs	<i>0,072***</i>	<i>0,070***</i>	
	<i>0,014</i>	<i>0,016</i>	
Kunst, amusement & recreatie	<i>0,049</i>	<i>0,04</i>	
	<i>0,031</i>	<i>0,031</i>	
Overige diensten	<i>0,012</i>	<i>0,006</i>	
	<i>0,029</i>	<i>0,029</i>	
Managers	<i>-0,001</i>	<i>-0,005</i>	
	<i>0,016</i>	<i>0,016</i>	
Technici & verwante beroepen	<i>0,009</i>	<i>0,012</i>	
	<i>0,014</i>	<i>0,014</i>	
Administratief personeel	<i>0,001</i>	<i>0,006</i>	
	<i>0,014</i>	<i>0,014</i>	
Dienstverlenend personeel & verkopers	<i>-0,024</i>	<i>-0,014</i>	
	<i>0,019</i>	<i>0,019</i>	
Geschoolde landbouwers	<i>0,058</i>	<i>0,064</i>	
	<i>0,069</i>	<i>0,067</i>	
Ambachtslieden	<i>-0,01</i>	<i>0,001</i>	
	<i>0,019</i>	<i>0,021</i>	
Bedieners van machines & installaties	<i>-0,012</i>	<i>-0,004</i>	
	<i>0,021</i>	<i>0,023</i>	
Elementaire beroepen	<i>0,014</i>	<i>0,032</i>	
	<i>0,018</i>	<i>0,02</i>	
Private sector - arbeider		<i>-0,012</i>	<i>-0,005</i>
		<i>0,014</i>	<i>0,012</i>
Publieke sector - statutair ambtenaar		<i>-0,01</i>	<i>0,018</i>
		<i>0,014</i>	<i>0,011</i>
Publieke sector - contractueel		<i>-0,028</i>	<i>-0,011</i>
		<i>0,017</i>	<i>0,015</i>
Nettoloon missend		<i>-0,038***</i>	<i>-0,036***</i>
		<i>0,014</i>	<i>0,014</i>
Nettoloon kwartiel 1		<i>-0,034**</i>	<i>-0,033**</i>
		<i>0,017</i>	<i>0,017</i>
Nettoloon kwartiel 2		<i>-0,02</i>	<i>-0,021</i>
		<i>0,013</i>	<i>0,013</i>
Nettoloon kwartiel 3		<i>0,003</i>	<i>0,003</i>
		<i>0,013</i>	<i>0,013</i>
Tijdelijk contract		<i>0,026</i>	<i>0,036**</i>
		<i>0,016</i>	<i>0,017</i>
Deeltijds werk		<i>-0,012</i>	<i>-0,012</i>
		<i>0,011</i>	<i>0,011</i>
50-249 wn		<i>-0,01</i>	<i>-0,009</i>
		<i>0,01</i>	<i>0,01</i>
250+ wn		<i>-0,027**</i>	<i>-0,032***</i>
		<i>0,011</i>	<i>0,011</i>
Grootte vestplaats missend		<i>-0,049</i>	<i>-0,059*</i>
		<i>0,034</i>	<i>0,034</i>
<1jaar jobanciënniteit		<i>0,001</i>	<i>-0,004</i>
		<i>0,014</i>	<i>0,014</i>
1-3 jaar		<i>0,004</i>	<i>0,002</i>
		<i>0,013</i>	<i>0,014</i>
4-9 jaar		<i>0,017</i>	<i>0,017</i>

	0,011	0,011
LWA index		-0,004
		0,012

Noot: *** $p < 0,01$; ** $p < 0,05$; * $p < 0,1$. Standaardafwijking in cursief. Basis = alle werknemers op arbeidsleeftijd in het eerste kwartaal van 2020 (N=5.930). Model 1 bevat socio-demografische kenmerken en verblijfsregio; Model 2 voegt sector en beroepsstatus toe; Model 3 voegt andere jobkenmerken toe; Model 4 vervangt de sector en beroepsstatus door de *lockdown* werkbaarheid index. Referentiecategorieën: man; 35-49j; hooggeschoold; geboren in België; zonder arbeidshandicap; Vlaams Gewest; Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening; Intellectuele, wetenschappelijke en artistieke beroepen; nettoloon kwartiel 4; vast contract; voltijds werk; 0-49 werknemers; 10+ jaar jobanciënniteit. Minder gewerkt tijdens de referentieweek is omwille van technische of economische redenen of andere redenen. Resultaten gewogen met steekproefgewichten van Statbel.

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) EAK, eigen bewerking

Bijlage 2. Lockdown working ability index

Om de **lockdown working ability** van individuen te berekenen gingen Palomino en collega's (2020) op de volgende manier te werk.

Allereerst berekenden ze een **telewerk index** voor alle beroepen in de verschillende Europese landen. Dat deden ze door informatie over telewerk uit de Amerikaanse O*NET dataset te koppelen aan de Europese Labour Force Survey van 2018 op basis van de variabele beroepsstatus (ISCO-08, 2 cijfers).

Vervolgens bakenden ze, op basis van de beslissingen van de regeringen in Italië en Spanje (twee Europese landen die eerst getroffen werden door de COVID-19 pandemie), **essentiële en gesloten beroepen** af door de informatie uit de Koninklijke besluiten van die landen te koppelen aan de variabelen beroepsstatus (ISCO-08, 2 cijfers) en sector (NACE Rev.2, 1 cijfer) in de Labour Force Survey. Hieronder vatten we de afbakening kort samen.

In sectoren A (landbouw, bosbouw en visserij), D (productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht), E (distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering) en O (openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen) werden alle beroepen als **volledig essentieel** geclassificeerd omdat ze fundamenteel zijn voor het functioneren van de economie tijdens een *lockdown*. Hetzelfde geldt voor de beroepen 54, 61, 92 en 94 in sector B (winning van delfstoffen). Voor deze gevallen is de essentialiteitsscore (E) die aan het beroep van de respondent werd toegekend de hoogste (waarde=1). Ook in sector Q (menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening) werden de meeste beroepen als essentieel beschouwd en kregen ze de waarde 1. Tot slot kregen de beroepen 22 (specialisten op het gebied van de gezondheidszorg) en 32 (technici op het gebied van de gezondheidszorg) in alle sectoren een essentialiteitsscore van 1.

De meeste beroepen in sector H (vervoer en opslag) werden beschouwd als **deels essentieel** en kregen een essentialiteitsscore van 0,5 omdat de Koninklijk Besluiten stelden dat 50% van de minimumdiensten in transport gewaarborgd moesten blijven tijdens een *lockdown*. Voor de meeste beroepen in sectoren J (informatie en communicatie) en K (financiële activiteiten en verzekeringen) is de waarde van de essentialiteitsscore 0,25: de Koninklijk Besluiten stelde dat slechts een minimumdienst van bankieren en pers (onderdeel van de communicatiesector) essentieel was.

Met betrekking tot de gesloten beroepen tijdens een *lockdown*, werden alle beroepen – behalve 22 (specialisten op het gebied van de gezondheidszorg) en 32 (technici op het gebied van de gezondheidszorg) – in sectoren G (groot- en detailhandel), I (verschaffen van accommodatie en maaltijden), R (kunst, amusement en recreatie), S (overige diensten), en T (huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik) geclassificeerd als **volledig gesloten**. Voor deze gevallen was de sluitingsscore (C) die aan het beroep van het individu werd toegekend de hoogste (waarde=1).

Daarnaast werden de beroepen 26 (juristen, sociaal wetenschappers en scheppende en uitvoerende kunstenaars); 34 (ondersteunend personeel op juridisch, maatschappelijk en cultureel gebied) geclassificeerd als **deels gesloten** en kregen ze een sluitingswaarde van 0,75 omdat de Koninklijk Besluiten stelden dat enkel strafrechtelijke juridische activiteiten tijdens een *lockdown* moesten blijven functioneren. Ook het beroep 52 (verkopers) kreeg een sluitingswaarde van 0,75 omdat sociale en culturele activiteiten en niet-online verkoop tijdelijk verboden waren.

Vervolgens berekenden de auteurs een *lockdown working ability index* (LWA) op basis van de telewerk index, de essentialiteitsscore en de sluitingsscore. De LWA index meet de mate waarin individuen tijdens een *lockdown* kunnen blijven werken, waarbij niet alleen rekening wordt gehouden met de mogelijkheid tot telewerk, maar ook met de vraag of het beroep (deels) essentieel of gesloten is. Het centrale idee is dat werknemers in essentiële beroepen kunnen blijven werken tijdens een *lockdown*, ongeacht of de mogelijkheid tot telewerk aanwezig is of niet. Werknemers in gesloten beroepen daarentegen kunnen helemaal niet werken tijdens een *lockdown*, ongeacht of telewerk in hun beroep mogelijk is. In alle overige gevallen (het beroep is noch (deels) essentieel, noch (deels) gesloten) zal de LWA index samenvallen met de mate waarin het beroep zich leent tot telewerk.

Om concreet de LWA index te berekenen splitsten de auteurs dus eerst de populatie werkenden op in drie groepen naargelang het beroep en de sector van het individu $i \in \{1, 2, \dots, n\}$. Als het individu een beroep uitoefent dat noch essentieel noch gesloten is, dan is de waarde van de LWA index gelijk aan de waarde van de index voor telewerk, $T_i \in [0, 1]$. Als de persoon een essentiële job uitoefent ($o_i = e$), dan is de LWA index als volgt, $LWA_i = E_i + (1 - E_i)T_i$, met $E_i \in [0, 1]$ als essentialiteitsscore voor het beroep van dat individu. Dus, voor deels essentiële beroepen ($0 < E_i < 1$) kan het niet-essentiële deel van het beroep ($1 - E_i$) enkel blijven werken tijdens een *lockdown* in de mate dat telewerk mogelijk is. Tenslotte, als de persoon een beroep uitoefent dat gesloten is ($o_i = c$), dan is de LWA index als volgt, $LWA_i = (1 - C_i)T_i$, met $C_i \in [0, 1]$ als de sluitingsscore voor het beroep van dat individu. In deels gesloten beroepen ($0 < C_i < 1$) kan het niet-gesloten deel van het beroep ($1 - C_i$) enkel blijven werken tijdens een *lockdown* in de mate dat het zich leent voor telewerk. Samengevat wordt de LWA index dus als volgt berekend:

$$LWA_i = \begin{cases} E_i + (1 - E_i)T_i & o_i = e \\ (1 - C_i)T_i & o_i = c \\ T_i & o_i \neq e, c \end{cases}$$

Voor de verzameling $i \in \{1, 2, \dots, n\}$.

Bijlage 3. Begrippen en definities

Alle cijfers in dit rapport zijn afkomstig uit de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). Dit is de Belgische versie van de Europese Labour Force Survey. Met het gebruik van deze bron is verzekerd dat de cijfers met betrekking tot de verschillende demografische groepen die in deze nota besproken worden onderling vergelijkbaar zijn, en dat de gebruikte begrippen en definities internationaal vergelijkbaar zijn. Hieronder geven we de definities weer van de gebruikte begrippen.

De indeling naar arbeidsmarktpositie in de EAK is gebaseerd op de definities van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB). De bevolking op arbeidsleeftijd wordt ingedeeld in drie socio-economische posities: werkend, werkloos en inactief.

- **Werkend:** Iemand is werkend als hij/zij gedurende de referentieweek minstens één uur werk verrichtte (met of zonder formeel contract) voor loon of salaris of voor winst, in geld of in natura (loon in de vorm van goederen of bepaalde diensten). Het kan hierbij gaan over loontrekkenden, zelfstandigen, meewerkende familieleden, zwartwerk, enzovoort. Personen die louter vrijwilligerswerk uitvoeren, worden niet als werkend aanzien volgens deze definitie, gezien het niet om betaalde arbeid gaat. Personen die gedurende de referentieperiode tijdelijk niet op het werk aanwezig waren omwille van vakantie, ziekteverlof, variabel uurrooster, technische of economische redenen (tijdelijke werkloosheid), zwangerschapsverlof, ouderschapsverlof, loopbaanonderbreking-tijdscrediet, verlof zonder wedde, persoonlijke of familiale redenen, arbeidsconflict, verandering van een betrekking, niet-presteerde vooropzegperiode, onderwijs of opleiding, weersomstandigheden of andere redenen en die een formele band met hun job hadden, worden bij de werkenden geteld. Personen die hun betrekking langer dan drie maanden volledig onderbroken hebben omwille van loopbaanonderbreking/tijdscrediet worden in de EAK niet als werkend beschouwd.
- **Werkloos:** De werklozen in de EAK zijn alle personen die: (a) tijdens de referentieweek geen werk hadden in loondienst of als zelfstandige (b) beschikbaar waren voor werk in loondienst of als zelfstandige binnen de twee weken na de referentieweek; (c) actief werk zochten, dit wil zeggen gedurende de laatste vier weken met inbegrip van de referentieweek gerichte stappen hadden ondernomen om werk in loondienst of als zelfstandige te zoeken, of werk gevonden hadden en binnen ten hoogste drie maanden daarmee konden beginnen. De IAB-werkloosheidscijfers staan los van een eventuele inschrijving bij VDAB, Actiris, FOREM of ADG, evenals van het ontvangen van een uitkering van de RVA, en zijn dus niet vergelijkbaar met de administratieve werkloosheidscijfers.
- **Inactief:** De inactieve bevolking omvat alle personen die tijdens de referentieweek geen betrekking hadden en evenmin werkloos waren (volgens de IAB-definities). Bijvoorbeeld huismannen of -vrouwen, studenten, personen die vrijwilligerswerk doen, gepensioneerden enzovoort, op voorwaarde dat ze geen betaald werk hebben uitgevoerd.

Binnen de groep van inactieven kunnen we nog de volgende groepen onderscheiden.

- **Inactief, beschikbaar maar niet actief zoekend naar werk (latente werklozen):** personen die geen werk hebben, willen werken en beschikbaar zijn om binnen de twee weken te werken, maar desondanks niet actief op zoek zijn naar een job. Dit komt overeen met de groep 'Persons available to work but not seeking' bij Eurostat.
- **Inactief, actief zoekend naar werk maar niet beschikbaar (niet-beschikbare werklozen):** In tegenstelling tot de latente werklozen hebben niet-beschikbare werklozen wel de vier weken voorafgaand aan de referentieperiode actief gezocht naar werk, maar zijn ze niet binnen de twee weken beschikbaar om te starten in een job. De definiëring van niet-beschikbare werklozen stemt overeen met deze van 'Persons seeking work but not immediately available' bij Eurostat.

Op basis van de indeling naar arbeidsmarktpositie in de EAK kunnen we de volgende subgroepen van de bevolking afbakenen.

- **Beroepsbevolking:** het totale aantal werkenden plus werklozen
- **Uitgebreide beroepsbevolking:** het totale aantal werkenden plus werklozen, plus degenen die werk zoeken maar niet onmiddellijk beschikbaar zijn, plus degenen die beschikbaar zijn om te werken maar niet op zoek zijn.

De EAK-vraag die we gebruiken om **inschrijving** als werkzoekende en het ontvangen van **uitkeringen** te operationaliseren is: 'Bent u ingeschreven bij de RVA/VDAB/ACTIRIS (FOREM of ADG)?'. De vraag bestaat uit drie antwoordcategorieën: (1) U bent niet ingeschreven, (2) U bent ingeschreven en ontvangt een uitkering bv. als werkloze, bruggepensioneerde (d.w.z. werkloze met bedrijfstoelage), oudere werkloze, vrijgestelde werkloze, loopbaanonderbreking of tijdscrediet, en (3) U bent ingeschreven en ontvangt geen uitkering.

Opleidingsdeelname wordt als volgt geoperationaliseerd: in de referentieperiode van vier weken (de referentieweek en de drie voorafgaande weken) deelgenomen hebben aan een opleiding in het reguliere onderwijs of deelgenomen hebben aan cursussen, seminars, conferenties, enz. buiten het reguliere onderwijs.

Seizoensgezuiverde gegevens werden als volgt berekend. Eerst berekenden we het gemiddelde van de originele tijdreeks (de trend). Vervolgens berekenden we het verschil tussen de originele reeks en de trend (het residu). Daarna berekenden we de seizoensfactoren; dit zijn de gemiddelden van de residuen voor een bepaald kwartaal. Tot slot verminderden we originele tijdreeks met de seizoensfactoren om de seizoensgezuiverde reeks te bekomen.